

المؤسسة الإسلامية للشباب

Fondazioni i Rinisë Islame
Stiftung der Islamischen Jugend
Foundation of Islamic Youth

Seebacherstrasse 67
CH-8052 Zürich
☎ + 41 (0) 43 300 16 70

www.islamischen.ch
✉ Islamischen@freesurf.ch
info@islamischen.ch

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

N ë emër të A ll-llahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshiruesit!

ISAI DO TË KTHEHET

Harun Yahya

Botuar nga: **e pabotuar**

Të gjitha të drejtat e këtij libri i takojnë autorit

HYRJE.....	5
FEJA E PRANUESHME TE ALLAHU ËSHTË ISLAMI	6
NJERËZIT NË HALL LUTEN PËR SHPËTIMTAR.....	10
TË JETUARIT E ISLAMIT NË PAJTIM ME KUR'ANIN.....	14
SHPËTIMTARI I PRITUR.....	16
ISAI (AS), BIRI I MERJEMES (AS), NË KUR'AN.....	17
LINDJA E MERJEMES DHE MËNYRA SI U RRIET AJO	18
ISAI (AS) LINDI PA BABA	21
ISAI (AS) ËSHTË FJALË E ALLAHUT.....	23
LINDJA E ISAIT (AS).....	24
ISAI (AS) FOLI GJERSA ENDE ISHTE NË DJEP	25
MREKULLITË E ISAIT (AS).....	27
ISAI (AS) PËRCJELLË POROSINË DHE DISA PREJ VËSHITËRSIVE ME TË CILAT U BALLAFAQUA	28
ÇIFUTËT POHOJNË TË KENË MBYTUR ISAIN (AS).....	31
SI RRËFEHEN VDEKJET E PROFETËVE NË KUR'AN?	32
1. <i>TAWAFFA</i> : SHKAKTOJ VDEKJEN, ...	33
MARR NË GJUMË APO KTHEJ	33
2. <i>QATALA</i> : MBYS/VRAS.....	35
3) <i>HALAKA</i> : MBAROJ/VDES.....	37
4) <i>MAWT</i> : VDEKJA	37

5) <i>KHALID</i> : I PAVDEKSHËM.....	39
6) <i>SALABA</i> : KRYQËZIJ/VAR	39
KTHIMI I ISAIT (AS) NË TOKË.....	40
SHOKËT E SHPELLËS U ZGJUAN PAS SHUMË VITEVE	56
ISAI (AS) NË PËRMBLEDHJEN RISALE-I NUR	58
SI MUND TA NJOHIM ISAIN (AS)?	60
KUSH DO TË JETË NË GJENDJE TA NJOH ISAIN (AS)?	60
CILAT VEÇORI TË ISAIT (AS) E BËJNË ATË TË NJOHSHËM?	62
1. AI NDRYSHON PREJ NJERËZVE TË TJERË PËR SHKAK TË VLERAVE TË JASHTËZAKONSHME MORALE TË TIJ	63
2. AI DO TË NJIHET NGA SHPREHJA E FYTYRËS SË TIJ QË VËREHET VETËM TEK PROFETËT	65
3. AI KA MENCURI TË JASHTËZAKONSHME DHE TË FOLUR BINDËS.....	66
4. AI DO TË JETË SHUMË I BESUESHËM.....	67
5. AI DO TË JETË NËN MBROJTJEN E ALLAHUT	69
6. AI NUK DO TË KËRKOJË NDONJË SHPËRBLIM PËR SHËRBIMET E TIJ	70
7. AI DO TË JETË I NDIJSHËM DHE PËRLOT MËSHIRË NDAJ BESIMTARËVE.....	71
PARAQITJA E MESIHËVE TË RREJSHËM PARALAJMËRON ARDHJEN E ISAIT (AS).....	72
AI NUK DO TË KETË TË AFËRM, FAMILJE APO TË NJOHSHËM NË TOKË	73

HYRJJE

Jezusi (Isai) (as – paqja qoftë mbi të), sikurse edhe gjithë profetët tjerë, është rob i zgjedhur i Allahut, të cilin Allahu e caktoi për t'i thirrur njerëzit në rrugën e vërtetë. Mirëpo, ekzistojnë disa veti të Isait (as) që e veçojnë atë prej profetëve të tjerë, duke qenë ngritja (lartësimi) e tij tek Allahu dhe ardhja e sërishme e tij në tokë ajo më e rëndësishmja prej tyre.

Përkundër asaj që shumica e njerëzve besojnë, Isai (as) nuk u gozhdua në kryq (nuk u kryqëzua) dhe nuk u mbyt dhe as që vdiq për ndonjë arsye tjetër. Kur'ani na tregon se ata nuk e mbytën dhe as nuk e gozhduan atë në kryq dhe se Allahu e ngriti atë pranë Tij. Në asnjërën prej vargjeve nuk ekziston ndonjë e dhënë reale për mbytjen e tij ose që ai ishte mbytur, përveç vargut (ayah) që mohon të ketë ndodhur kjo. Veç kësaj, Kur'ani na njofton me disa ngjarje nga jeta e Isait (as) të cilat ende nuk kanë ndodhur. Pra, ardhja e tij e dytë në tokë është një parakusht që këto ngjarje të ndodhin. Nuk ka dyshim se shpalljet Kur'anore me siguri do të ndodhin.

Megjithatë, përkundër kësaj, shumë njerëz supozojnë se Isai (as) ka vdekur me mija vite më parë dhe se prandaj nuk ka gjasa që ai do të kthehet. Ky është një mendim i gabuar që rrjedh nga mosdija për Kur'anin dhe Sunnetin. Një shqyrtim i kujdesshëm i Kur'anit do t'na mundësojë një kuptim të saktë të vargjeve për Isain (as).

Profeti jonë (saas – paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të) gjithashtu na ka thënë se Isai (as) do të kthehet në tokë dhe rrëfeu se në atë kohë, e cila quhet “fundi i kohës”, mund të ketë një periudhë në të cilën në tokë do të arrihet një paqe, drejtësi dhe mirëqenie e pashembullt.

“Fundi i kohërave” i referohet periudhës kohore të afërt me fundin e botës. Sipas Islamit, në këtë kohë do të ndodhin sprovat e tmerrshme të Dexhallit (Anti-Krishtit), shumë tërmete dhe shfaqja e Jexhuxhëve dhe Maxhuxhëve, pas të cilave mësimet Kur’anore do të mbizotërojnë dhe njerëzit përgjithësisht do të mbështeten në vlerat që ai prezenton.

Dëshmia se Isai (as) nuk vdiq, se ai u ngrit në praninë e Allahut dhe se do të kthehet prap do të hulumtohet në këtë libër në dritën e vargjeve Kur’anore. Mirëpo, para se t’ia fillojmë, do të jetë e dobishme t’ia përkujtojmë vetes disa të dhëna themelore që janë të lidhura drejtpërdrejt me këtë temë.

FEJA E PRANUESHME TE ALLAHU ËSHTË ISLAMI

Gjatë historisë, Allahu ka dërguar të dërguarit e Tij te shumë popuj. Të dërguarit e Allahut thirrën njerëzimin në rrugën e vërtetë dhe iu komunikuan atyre mësimet e Tij. Megjithatë sot, ekziston një besim i përhapur gjithandej se ajo që i ishte shpallur njerëzimit përmes të dërguarve të ndryshëm ishin fe të ndryshme. Ky është një mendim i gabuar. Fetë që Allahu iu shpalli popujve të veçantë në periudha të ndryshme ishin të njëjta. Për shembull, Isai (as) shfuqizoi disa prej ndalesave të bartura nga feja paraprirëse. Mirëpo, në parim nuk ekzistojnë dallime të mëdha në

mes të feve të shpallura nga Allahu. Ajo që iu është shpallur profetëve të mëparshëm, Musait (Mojsiut) (as), Isait (as) dhe Profetit të fundit, pagja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, në thelb janë të njëjta: Vargjet që flasin për këtë janë dhënë në vazhdim:

Thuaj: “Ne i kemi besuar All-llahut, edhe asaj që na u zbrit neve, edhe asaj që i është zbritur Ibrahimit (Abrahamit), Isma’ilit (Ishmael), dhe Isakut, dhe Jakubit (Jakobit) dhe pasardhësve. Edhe asaj që i është dhënë Musait dhe Isait, edhe asaj që i është zbritur të gjithë të Dërguarve nga Zoti i tyre. Ne nuk bëjmë kurrfarë dallimi në mes tyre dhe ne vetëm Atij i jemi dorëzuar. E kush kërkon fe tjetër përveç fesë islame, atij kurrsesi nuk do t’i pranohet dhe ai në botën tjetër do të jetë prej të humburve. (Sura Ali Imran: 84-85)

Siç rrëfëhet në vargjet e mësipërme, rruga e drejtë që iu shpall njeriut është Islami. Ajo që ne kuptojmë nga Kur’ani është se të gjithë të dërguarit thirrën popujt e tyre në një rrugë të vetme.

Në një varg tjetër Allahu urdhëron: “...Sot përsosa për ju fenë tuaj, plotësova ndaj jush dhuntinë Time, zgjodha për ju Islamin fe (dinë, besim).” (Sura el-Ma’ide: 3) Allahu dërgoi të dërguarit e Tij për të përcjellur këtë fe, fenë me të cilën Ai është i kënaqur, te popujt e tyre dhe kështu të paralajmëroj njerëzimin. Secili person, të cilit i është përcjellur porosia e Allahut dhe i cili pra thirret në këtë fe është përgjegjës që t’i bashkangjitet asaj.

Mirëpo, disa shoqëri kanë pranuar porosinë gjersa të tjerat e kanë mohuar atë. Në disa shoqëri, në anën tjetër, rruga e drejtë u shtrembërua në besime të çoroditura pas vdekjes së të dërguarit të tyre. Kjo rrëfëhet në Kur’an si në vazhdim:

Feja e pranueshme tek Allahu është Islami. E atyre që u është dhënë Libri, pasi mësuan për të vërtetën, vetëm nga zilia në mes vete u kundërshtuan. E kush mohon argumentet e Allahut, le ta dijë se Allahu shpejt do t'i japë llogarinë. (Sura Ali Imran: 19)

Njëra prej shoqërive që devijoi pasi jetoi në rrugën e drejtë për një kohë ishin Bijtë e Izraelit. Siç na bën me dije Kur'ani, Allahu iu dërgoi shumë të dërguar Bijëve të Izraelit dhe i informoi ata për rrugën e drejtë. Prapseprap, ata çdo herë ngrinin krye kundër një profeti, ose pas vdekjes së një profeti, shndërronin rrugën e drejtë në një grumbull besimesh të çoroditura. Veç kësaj, nga Kur'ani ne dimë se madje kur Musai (as) ishte ende gjallë, Bijtë e Izraelit e adhuruan viçin e artë gjatë mungesës së tij të shkurt (Shiko Suren Ta Ha: 83-94). Pas vdekjes së Musait (as), Allahu dërgoi shumë të dërguar të tjerë tek të Bijtë e Izraelit për t'i paralajmëruar ata dhe i dërguari i fundit prej këtyre profetëve ishte Isai (as).

Gjatë jetës së tij, Isai (as) e thirri popullin e tij që të jetoj sipas fesë (besimit/dinit) të shpallur nga Allahu dhe i përkujtoi ata që të jenë robër të vërtetë të Allahut. Ai i udhëzoi ata në urdhërat e Inxhilit – shpallja që iu dhurua atij, pjesë të shkëputura të së cilës mund të kenë mbijetuar në disa pjesë të Ungjillit. Ai libër vërtetonte urdhërat e Tevratit – shpallja e dhënë Musait (as), një pjesë e së cilës mbetet në Tevrat dhe në Dhjatën e Vjetër – që deri atëherë ishte shtrembëruar (korruptuar). Duke kritikuar mësimet e gabuara të rabinëve që ishin përgjegjës për degjenerimin e fesë (dinit/besimit) së vërtetë, Isai (as) shfuqizoi rregullat që u zbuluan nga vet rabinët dhe përmes të cilave ata nxjerrën përfitime personale. Ai thirri të Bijtë e Izraelit në njësinë e Allahut, në të vërtetën dhe sjelljen e virtytshme (të moralshme). Vargjet lidhur me këtë në Kur'an janë dhënë në vazhdim:

Dhe (kam ardhur) që t'ju vërtetoj Tevratin që e keni para duarsh, t'ju lejoj disa që u ishin ndaluar juve. Kam ardhur me argument nga Zoti juaj, pra keni frikë Allahun dhe më dëgjoni mua. (Sura Ali Imran: 50)

Mirëpo, pasiqë Isai (as) u largua nga toka, disa prej pasuesve të tij të mëvonshëm filluan të shtrembërojnë shpalljen. Nën ndikimin e disa ideve pagane që erdhën prej Grekëve, ata e krijuan besimin në “trini” (i Ati, i Biri dhe Shpirti i Shenjtë). Në emër të Krishtërit, ata iu bashkangjitën një feje krejtësisht tjetër. Sot, një e katërta e popullatës botërore e zbatojnë (praktikojnë) një Krishtërim që besohet botërisht të jetë i bazuar në mësimet e Isait (as). Mirëpo, faktet dëshmojnë të kundërtën. Shumë vite pas zhdukjes (largimit) së Isait (as), popuj të panjohur shkruan librat të cilat ne sot i njohim si Dhjata e Re dhe i shkruan ato në Greqisht ndonëse gjuha e Isait (as) dhe e dishepujve të tij ishte gjuha Aramike, një gjuhë e afërt me gjuhën Arabe. Në kohërat që pasuan, historianët i hartuan këto shkrime. Rrjedhimisht, Krishtërimi sot ka humbur shumëçka nga mësimet origjinale të Isait (as).

Pas Isait (as), Allahu dërgoi një të dërguar tjetër nga një fis tjetër në mënyrë që përmes tij Ai të mund t'ia shpallte fenë burimore (origjinale) botës dhe Ai e pajisi atë me një libër fisnik. Ky i dërguar është Profeti Muhammed (saas) dhe libri është Kur'ani, e vetmja shpallje e pandryshuar.

Kur'ani i drejtohet të gjithë njerëzve në botë. Të gjithë njerëzit e të gjitha moshave do të mbahen përgjegjës për këtë libër, nëse i janë eksponuar porosisë së Islamit. Ata do të gjykohen sipas Kur'anit në Ditën e Gjykimit. Në ditët tona posaçërisht, të gjitha kombet e botës janë bashkuar në një mënyrë dhe gati se janë shndërruar në një fis të vetëm, duke iu falënderuar të arriturave teknologjike. Një akademik e quajti botën e sotme “fshati global”. Prandaj, ka pak njerëz në botë

sot që janë të pavetëdijshëm për ekzistencën e Kur'anit dhe që prandaj janë të painformuar për Islamin. Përkundër kësaj, një pjesë e njerëzve besojnë në Kur'an. Megjithatë, nga mesi i atyre që kanë besim (iman) të tillë, shumica nuk jetojnë sipas parimeve të shpallura në Kur'an.

Ne presim që Isai (as) do të kthehet në tokë dhe do t'i thërret njerëzit në rrugën e drejtë. Allahu na jap lajmin e mirë për këtë në Kur'an. Siç do të bëhet fjalë në kapitujt në vazhdim të këtij libri Isai (as) u ngrit në praninë e Allahut dhe ende nuk ka vdekur një vdekje fizike. Pas një kohe, ai do të kthehet dhe do të bëj që Islami të mbizotërojë në botë. Ashtu si dinë më së miri, edhe bota e Krishterë edhe bota Muslimane janë duke u bërë gati për të takuar këtë vizitor të bekuar dhe për t'mos i përsëritur fyerjet që i janë bërë atij në histori.

NJERËZIT NË HALL LUTEN PËR SHPËTIMTAR

Ç'keni që nuk luftoni për Zotin dhe për (t'i shpëtuar) të paaftit : nga burrat, nga gratë e nga fëmijët, të cilët luten: “Zoti ynë, nxirrna nga ky fshat (Meka), banorët e të cilit janë mizorë. Jepna nga ana Jote shpëtim e ndihmë!” (Sura en-Nisa:75)

Duke lexuar Kur'anin ne ndeshemi me një fakt të caktuar: para ardhjes së një të dërguari në një shoqëri, shpesh korrupcioni shoqëror dhe moral mbizotëron atje. Me të ardhur të një të dërguari tek një shoqëri, ata që e pasojnë atë arrijnë një jetë të lumtur, të qetë dhe të begatshme madje edhe gjatë luftës së tyre të ndershme për kënaqësinë e Allahut. Megjithatë, pas kësaj periudhe të bekuar, njerëzit që gëzuan të mirat e kësaj periudhe devijuan nga vlerat e tyre shpirtërore, ngritën

krye dhe në fund gati sa nuk u kthyen në mosbesim. Në disa raste, ata adhuruan zotëra tjerë përveç Allahut dhe kështu i bënë padrejtësi vetvetes dhe në njëfarë mënyre përgatitën fundin e tyre me duart e tyre.

Në Kur'an (Sura Merjem), Allahu rrëfen për besnikërinë, sinqeritetin dhe frikën që të dërguarit ndjenë ndaj Allahut dhe pastaj na njofton për mënyrën se si gjeneratat që erdhën pas tyre humbën plotësisht besimin e tyre. Ata devijuan për shkak të tekeve dhe dëshirave të tyre dhe privuan veten prej të gjitha vlerave të tyre. Vargjet për këta njerëz janë dhënë në vazhdim:

Këta (të përmendur) ishin që Allahu i gradoi nga pejgamberët pasardhës të Ademit, prej pasardhësve të atyre që i patëm bartur (në anije) bashkë me Nuhun, prej pasardhësve të Ibrahimit dhe të Jakubit (Israilët), dhe prej atyre që i udhëzuaam dhe i bëmë të zgjedhur. Kur u lexoheshin atyre ajetet (shenjat) e të Gjithëmëshirshmit, binin në sexhde dhe qanin. E pas tyre (të mirëve) erdhën pasardhës të këqij, që e lanë namazin e u dhanë pas kënaqësive (trupore), e më vonë do të hidhen në çdo të keqe (ose në Gaja). (Merjem: 58-59)

Ata njerëz që nuk përfillën përgjegjësitë e tyre hyjnore vuajtën zemërimin e Allahut të shprehur me fatkeqësi të ndryshme. Allahu tërhoqi përkrahjen e Tij prej këtyre njerëzve. Sipas vargut “E kush ia kthen shpinën udhëzimit Tim, do të ketë jetë të vështirë...” (Sura Ta Ha: 124), ata vuajtën prej shumë të këqijave si skamja dhe problemet shoqërore dhe ekonomike që buronin nga degjenerimi i tyre moral dhe paqëndrueshmëria politike.

Nën sistemet mbizotëruese të mosbesimit (sistemet e kufrit), këta njerëz që u treguan përbuzës ndaj shpalljes hyjnore iu nënshtruan trysnive dhe padrejtësive të ndryshme. Periudha e Faraonit (Firaunit) është një shembull tipik i rrëfyer në Kur'an. I ngazëllyer me begatinë e tij, Faraoni çoi

një jetë të shfrenuar dhe populli i tij vuante nën tiraninë e tij. Kjo gjendje na shfaqet në një strofë kështu:

Me të vërtetë, faraoni ka ngritur kryet lart në tokë, e popullin e saj e ka ndarë në grupe dhe një grup prej tyre e shtyp, ashtu që djemtë e tyre ua mbytë, e gratë e tyre ua lë të jetojnë. Vërtet, ai ishte prej më shkatërrimtarëve. (Sura Kasas: 4)

Në rrethana të tilla në të cilat njerëzit provojnë probleme shoqërore dhe ekonomike nën tiraninë e udhëheqësve të padrejtë, nevoja për një shpëtimtar ndjehet thellësisht. Ky është personi i cili largon pikëpamjet e padobishme të sistemit të shkakuar nga mosbesimi (kufri) i sunduesit dhe popullit të tij dhe sjellë paqen, drejtësinë dhe sigurinë që shkojnë së bashku me bindjen ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij.

Pas Profetit Musa (as), Bijtë e Izraelit gjithashtu u ballafaquan me vështirësi të njëjta nën sundimin e tiranëve. Ata u dëbuan nga shtëpitë dhe tokat e tyre dhe vuajtën shumë. Duke kuptuar se as idhujt që ata adhuronin, as pasuria e tyre dhe as paraardhësit e tyre nuk do t'i shpëtonin nga rrethana të tilla të padëshirueshme, ata kërkuan një mbret nga Allahu; një shpëtimtar që do t'i shpëtonte nga ky sistem i vrazhdë. Allahu iu përgjigj thirrjes së këtyre njerëzve dhe iu dërgoi atyre Talutin (Saulin në Bibël). Allahu shpalli në Suren Bekare si vijon:

A nuk ke marrë vesh për parinë e bijëve të Israilit pas Musait? Kur i patën thënë një të dërguarit të tyre (Shem'unit): “Cakto për neve një sundues e të luftojmë në rrugën e Allahut!” Ai (pejgamberi) tha: “A mund të ndodhë që nëse lufta ju bëhet obligim ju të mos luftoni?” Ata thanë: “E ç'kemi ne që të mos luftojmë në rrugën e Allahut, kur dihet se ne jemi dëbuar nga

atdheu dhe bijtë tanë?” E kur u obliguan me luftë, përveç një pakice prej tyre, ata u zbrapsën. Allahu është i njohur për punët e zullumqarëve. (Bekare: 246)

“Sdo të gjeni asnjë ndryshim në Ligjin e Allahut”

Nga ngjarjet e rrëfyera në Kur’an, kuptojmë se pothuajse e njëjta gjë iu ndodhi qytetërimeve të kaluara që ngritën krye kundër të dërguarve të tyre. Rrethanat në të cilat jetuan njerëzit, dërgimi i të dërguarve për t’i paralajmëruar ata dhe shkatërrimi i tyre, të gjitha ndjekin një rrjedhë të njëjtë të ngjarjeve.

Shoqëritë moderne gjithashtu i nënshtrohen një korrupcioni dhe degjenerimi të shpejtë. Varfëria, mjerimi dhe kaosi shndërrojnë jetërat e njerëzve në një çrregullim të plotë dhe i bën ata të dëshirojnë një jetë të qetë në të cilën mbizotëron mirësia. Me sa duket, drejtësia mund të mbizotëroj vetëm nëse vlerat e Kur’anit mbizotërojnë në mesin e njerëzve. Vetëm njerëzit që posedojnë vlera të vërteta mund të sjellin zgjidhje për të gjitha hallet të cilat përjetojnë njerëzit sot. Me të vërtetë, Allahu dërgoi profetët dhe të dërguarit tek gjeneratat e mëhershme, të cilat përjetuan kriza të ngjashme shoqërore dhe Ai nganjëherë iu dhuroi begati dhe madhësi mahnitëse atyre që pasuan të dërguarit. Kjo rrëfëhet në vargun vijues:

Sikur banorët e këtyre vendbanimeve të kishin besuar dhe të ishin ruajtur, Ne do t’ju hapnim begati nga qielli e toka, por ata mohuan të vërtetën, andaj Ne i dënuam me shkatërrim për atë që merituan. (Sura al-A’raf: 96)

Ky varg sikurse edhe shumë vargje të tjera që e vërtetojnë këtë, zbulon se rruga e vetme për të arritur lumturinë dhe qetësinë është aderimi në Islam. Ky parim do të vlejë për gjeneratat e

ardhshme sikurse që vlejti për gjeneratat e mëparshme. Në vendet e privuara nga parimet e Islamit, mbizotërojnë padrejtësia, pasiguria dhe paqëndrueshmëria. Ky është ligji i Allahut. Se nuk ekziston asnjë ndryshim në ligjin e Allahut pohohet në Kur'an si në vijim:

...E kur u erdh atyre peygamberi (paralajmëruesi), nuk u shtoi tjetër vetëm se largim, Për shkak të mendjemadhësisë dhe dredhisë së keqe, por dredhia e keqe nuk godit tjetër vetëm ata që e kurdisën. Pra ata nuk janë duke pritur tjetër vetëm gjurmët e të parëve, e në ligjin e Allahut kurrë nuk do të hasësh devijim. Në ligjin e Allahut kurrë nuk do të hasësh në ndryshim. (Fatir: 42-43)

TË JETUARIT E ISLAMIT NË PAJTIM ME KUR'ANIN

Siç përmendet në pjesën e mëparshme, një gjë për të cilën na informon Kur'ani është se Allahu iu dërgon profetët dhe të dërguarit shoqërive për t'i çliruar nga mosbesimi dhe padrejtësia. Ky profet apo i dërguar udhëzon popullin e tij të besojnë (të kenë iman) në Allahun duke mos i përshkuar Atij shokë dhe t'i frikësohen Atij. Nëse ajo bashkësi këmbëngul në mohim, ai i paralajmëron ata për zemërimin e Allahut. Allahu thot në Kur'an që Ai nuk shkatërron asnjë fis para se t'iu dërgohet ky paralajmërim:

Ne kurrë nuk kemi ndëshkuar asnjë vendbanim e ai t'mos ketë pasur peygamber (paralajmërues) që t'ju përkujtojë (përfundimin e punës së keqe). Ne nuk ishim kurrë të padrejtë. (Shuara 208-209)

Në kohën në të cilën ne jetojmë, mund të vërehet një degjenerim, si fizik ashtu edhe shpirtëror në mbarë shoqërinë, i shoqëruar me një paqëndrueshmëri ekonomike dhe politike. Ekzistojnë dallime të mëdha në mes të të pasurve dhe të varfërve dhe korrupcioni shoqëror vazhdon të rritet pandërprerë. Kur’ani përkujton njeriun se pas dhe madje edhe gjatë periudhave të tilla të errëta, Allahu gjithnjë tregon rrugën e shpëtimit për ata që sinqerisht e dëshirojnë atë. Në këtë mënyrë, me siguri se Islami do të përjetohet në mbarë botën dhe feja e vërtetë do të zëvendësojë të gjitha fetë pagane. Besimtarëve të Tij të vërtetë (robërve të Tij të vërtetë - muminun), Allahu ju sjellë lajmin e mirë në Suren et-Teube si në vijim:

Por Allahu refuzon të bëj çfarëdo tjetër pos ta përsosë Dritën e Tij, ndonëse jobesimtarët e urrejnë. Ai është që e dërgoi të Dërguarin e Tij me udhëzim të drejtë e fe të vërtetë për ta lartësuar mbi të gjitha fetë, edhe pse ata që adhurojnë të tjerët përveç Allahut (idhujtarët/mushrikët) e urrejnë atë. (et-Teube: 32-33)

Në Suren an-Nur, Allahu njofton besimtarët e Tij të vërtetë që punojnë “vepra të mira” pa i shoqëruar Atij shokë dhe që kërkojnë vetëm kënaqësinë e Tij, se ata do të fitojnë pushtet sikurse fituan gjithnjë besimtarët që iu paraprinë atyre, si vijon më poshtë:

Atyre nga mesi juaj të cilët besuan dhë bënë vepra të mira Allahu u premtoi se do t’i bëjë zotërues në atë tokë ashtu si i pat bërë zotërues ata që ishin para tyre dhe fenë të cilën Ai e pëlqeu për ta, do ta forcojë, e në vend të frikës Ai do t’u dhurojë siguri. Ata më adhurojnë Mua e nuk më shoqërojnë asgjë. E kush edhe pas kësaj mohon, të tillë janë ata më të prishurit. (Nur: 55)

Një gjë meriton të përmendet këtu. Në vargjet e mësipërme, është dhënë mjeti për përhapjen e Islamit; ekzistenca e besimtarëve që janë thjeshtë robër të Allahut që nuk i shoqërojnë shokë Atij dhe që bëjnë vepra të mira në udhën e Tij...

SHPËTIMTARI I PRITUR

Ajo që është rrëfyer deri më tani është kjo: në secilën kohë, Allahu iu përgjigj thirrjes së robërve të Tij të cilët kishin shumë nevojë për ndihmën e Tij. Kjo gjithashtu vlen për këtë kohë si edhe për të ardhmën. Ashtu siç ndodhi në kohërat e mëhershme, në ditët tona, gjithashtu, pritët që Allahu do t'i shpëtojë njerëzit nga padrejtësia e sistemit të mosbesimit dhe do t'ua bëjë atyre të njohura bukuritë e Islamit.

Në veçanti pritët që bota Islame do të gjejë rrugëdalje nga korrupcioni që po përjeton sot dhe besimtarët e sinqertë do të komunikojnë vlerat e Islamit në gjithë botën. Padyshim se, si në çdo kohë, sot njerëzit shpresojnë se një shpëtimtar do të paraqitet. Ky shpëtimtar që do të nxjerr njerëzimin nga “errësira në dritë,” është feja Islame. Njerëzit që tregojnë udhën e të jetuarit sipas këtyre vlerave superiore do të mposhtin të gjitha sistemet që e mohojnë Allahun, dhe do t'i zhvlerësojnë të gjitha ideologjitë e shtrembëruara.

Shkurt, Allahu do të ndihmojë secilin popull sikurse u ndihmoi në kohërat e mëparshme. Allahu u premton këtë robërve të Tij që me sinqeritet i drejtohen Atij dhe kanë frikë të madhe prej Tij:

Ata të cilët vetëm pse thanë: “Allahu është Zoti ynë” u dëbuan prej shtëpive të tyre pa kurrfarë të drejte. E sikur Allahu të mos i zbrapste disa me disa të tjerë, do të rrënoheshin manastiret, kishat, havrat e edhe xhamitë në të cilat përmendet shumë emri i Allahut. E Allahu patjetër do ta ndihmojë atë që ndihmon rrugën e Tij, se Allahu është shumë i fuqishëm dhe gjithnjë triumfues. (Ai ndihmon) Ata të cilët kur Ne u mundësojmë vendosjen në tokë, e falin namazin, japin zeqatën, urdhërojnë për të mirë dhe largojnë prej të keqes. Allahut i takon përfundimi i çështjeve. (Haxh: 40-41)

ISAI (AS), BIRI I MERJEMES (AS), NË KUR'AN

Në këtë pjesë të librit, do të shqyrtojmë hollësitë në lidhje me ardhjen e dytë të Isait (as) të siguruara nga burimet më të besueshme. I pari prej këtyre burimeve është padyshim Kur'ani, Fjala e pandryshuar e Allahut, siç thuhet në Kur'an: “Askush s'mund t'i ndryshojë fjalët e Tij.” (Sura al-An'am: 115) dhe burimi i dytë është Sunneti i të Dërguarit të Fundit të Allahut, Muhammedit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të. Kur'ani na jap një informacion të hollësishëm për shumë periudha të jetës së Isait (as) duke përfshirë lindjen e tij, ngritjen e tij në praninë e Allahut, ardhjen e tij të dytë dhe vdekjen e tij.

Isai (as), i cili jetoi 2000 vite më parë, është një i dërguar i bekuar i Allahut. Siç na bën me dije Kur'ani, ai është shumë i famshëm si në këtë botë ashtu edhe në jetën e përtejme (përrjetshme). Feja e vërtetë e sjellur prej tij vazhdon të jetoj edhe sot, megjithëse vetëm në emër. Kjo për arsye

se mësimi origjinal i komunikuar nga Isai (as) është i shtrembëruar sot. Libri të cilin Allahu ia shpalli Isait (as), gjithashtu, vazhdon të jetoj vetëm në emër në ditët tona. Sot, teksti origjinal i këtij libri nuk është i disponueshëm. Burimet e krishtera i janë nënshtuar një vargu ndryshimesh dhe shtrembërimesh. Rrjedhimisht, sot nuk është e mundur të sigurojmë njohuri të vërtetë në lidhje me Isain (as) nga burimet e Krishtera.

Të vetmet burime prej të cilave mund të kemi njohuri të saktë për Isain (as) janë Kur'ani, libri për të cilin Allahu siguron se do ta mbajë të pandryshuar deri në Ditën e Gjykimit dhe Sunneti i të Dërguarit të Tij Muhammedit (saas). Në Kur'an, Allahu rrëfen për lindjen dhe jetën e Isait (as), disa ndodhi me të cilat ai u ndesh në jetë, njerëzit përreth tij dhe shumë tema tjera në lidhje me të. Veç kësaj, vargjet Kur'anore na informojnë gjithashtu për jetën e Merjemes para se ajo të lindte Isain (as), si mbet ajo shtatzënë në një mënyrë të mrekullueshme dhe reagimet e njerëzve përreth saj në lidhje me këtë ngjarje. Veç kësaj, Allahu na sjellë lajmin e mirë se Isai (as) do të vie në tokë për të dytën herë në fundin e kohës. Në këtë pjesë, do të gjeni një pjesë të informacionit të dhënë në Kur'an për Isain (as).

LINDJA E MERJEMES DHE MËNYRA SI U RRIË AJO

Merjemja, e cila ishte zgjedhur të lindte Isain (as), lindi në një kohë të trazuar kur Bijtë e Izraelit mbështetën gjithë shpresat e tyre në ardhjen e një Mesihu. Allahu posaçërisht zgjodhi Merjemen

për këtë detyrë të bekuar dhe e edukoi në përputhje me këtë. Merjemja rrjedhte nga një familje fisnike, familja e Imranit. Allahu zgjodhi këtë familje mbi gjithë njerëzit tjerë.

Pjesëtarët e familjes së Imranit ishin të njohur si njerëz që kishin një besim të thellë në Allahun. Ata i drejtoheshin Atij gjatë kryerjes së të gjitha punëve (veprave) të tyre dhe me përpikëri respektonin kufizimet e Tij. Kur gruaja e Imranit mësoi se ishte shtatzënë, ajo iu drejtua Krijuesit të saj dhe iu lut dhe ajo përkushtoi atë që kishte në barkun (mitrën) e saj në shërbim të Allahut. Allahu rrëfen për këtë në Kur'an:

(Përkujtohu) Kur gruaja e Imranit pat thënë: “Zoti im, unë këtë që është në barkun tim, vendosa ta kushtoj thjesht vetëm për shërbimin Tënd, pra pranoje këtë prej meje, vërtetë Ti je Ai që dëgjon e di!” E kur ajo e lindi tha: “Zoti im, unë e linda femër!” Po Allahu e di më së miri atë që ajo e lindi. E mashkulli nuk është si femra. ”Dhe unë e emërtova atë Merjeme, e atë dhe pasardhësit e saj po t'i lë Ty në mbrojtje prej djallit të mallkuar. (Ali Imran: 35-36)

Kur lindi Merjemja, gruaja e Imranit kërkoi vetëm kënaqësinë e Allahut. Ajo iu drejtua Allahut dhe i la Merjemen dhe fëmijët e saj nën mbrojtjen e Tij nga shejtani i mallkuar. Si shpërblim për sinqeritetin dhe lutjen e saj, Allahu i dha Merjemes virtyte fisnike. Në Kur'an, Allahu shpjegon se si u rrit Merjemja nën mbrojtjen dhe kujdesin e madh të Tij. “Zoti i saj e pranoi premtimin e saj si është më mirë dhe e rriti me një edukatë të mirë e të plotë.” (Sura Ali Imran: 37) Zekerijaja u bë kujdestar i Merjemes dhe gjatë kohës që ajo kaloi me të, ai e kuptoi se ajo ishte e nderuar me cilësi të jashtëzakonshme. Veç kësaj, Allahu i dhuroi asaj shumë të mira “pa masë”:

Sa herë që Zekirjaja hynte në mihrabin (dhomën) e saj, gjente tek ajo ushqim e thonte: “Oj Merjeme, prej nga ty ky ushqim?” Ajo i thonte: “Ai është nga Allahu, se Allahu atë që do, pa masë e furnizon!” (Ali Imran: 37)

Ashtu siç Allahu zgjodhi familjen e Imranit, Ai zgjodhi edhe Merjemen, një anëtare të familjes së Imranit dhe e pajisi atë me një edukatë të jashtëzakonshme. Allahu e pastroi Merjemen dhe e zgjodhi atë mbi të gjitha gratë tjera. Kjo veti e saj pohohet në Kur’an si në vazhdim:

Përkujto kur engjujt i thanë:”Oj Mejreme, Allahu të dalloj ty, të pastroi dhe të lartësoi mbi të gjitha gratë e botës. Oj Mejreme, vazhdoje adhurimin ndaj Zotit tënd, bën sexhde dhe falu për Zotin me ata që falen! (Ali Imran: 42-43)

Në shoqërinë në të cilën ajo jetoi, Merjemja u bë e njohur për besnikërinë dhe sinqeritetin që ajo shfaqte ndaj Allahut. Ajo është dalluar në mënyrë të veçantë si një femër “e cila ruajti dëlirësinë e saj.” Në suren at-Tahrim, gjejmë këtë shpjegim për këtë:

(Atyre që besuan Allahu u solli shembull) Merjemen, të bijën e Imranit, që e ruajti nderin e vet, e Ne prej anës sonë i frymëzuam një shpirt e ajo i besoi fjalët e Zotit të saj dhe librat e Tij dhe ishte e devotshme. (at-Tahrim: 12)

ISAI (AS) LINDI PA BABA

Një prej mrekullive më të mëdha në lidhje me Isain është mënyra në të cilën Merjemja mbet shtatzënë. Kur'ani jap hollësi të shumta në lidhje me këtë temë (çështje). Mënyra se si iu shfaq Gabrieli (Xhibrili) asaj përshkruhet me këto fjalë në Suren Merjem:

Përmendju në këtë libër Merjemen kur ajo u largua prej familjes së saj në një vend në lindje. Ajo, vuri një perde ndaj tyre, e Ne ia dërguam asaj Xhibrilin, e ai iu paraqit asaj njeri në tërësi. (Merjem: 16-17)

Siç njoftohemi nga vargjet e mësipërme, në njërin prej periudhave të jetës së saj, Merjemja u largua prej popullit të saj në një vend në lindje dhe kaloi një pjesë të jetës atje. Në këtë kohë, asaj iu shfaq Xhibrili si një qenie e zakonshme njerëzore. Një çështje tjetër me rëndësi që theksohet në këto vargje është sjellja modeste e Merjemes dhe frika e fuqishme ndaj Allahut. Fjalët e para që ajo shqiptoi kur pa Xhibrilin ishin:

Ajo tha: “Unë i mbështetem të Gjithëmëshirëshmit prej teje, nëse je që i frikësohesh Atij!” (Merjem: 18)

Sidoqoftë, Xhibrili u prezantua dhe shpjegoi se ai ishte një i dërguar, i dërguar nga Allahu t'ia japte asaj lajmin e gëzuar. Vargjet na njoftojnë që përgjigja e Xhibrililit ishte kjo:

Ai (Xhibrili) tha: “Unë jam vetëm i dërguar (melek) i Zotit tënd për të dhuruar ty një djalë të pastër.” (Merjem: 19)

Kur engujt i thanë: “Oj Merjeme, Zoti yt të përgëzon me një Fjalë prej Tij. Emri i tij është Mesihu, Isai (Jezusi), djali i Merjemes i famshëm në dynja dhe në ahiret dhe njëri prej të afërmeve (të Allahut).” (Ali Imran: 45)

Me të marrë këtë lajm të gëzuar, Merjemja ngriti çështjen se si mund të kishte ajo djalë kur asnjë njeri s’e kishte prekur kurrë atë:

Ajo tha: “Si do të kemë unë djalë, kur mua nuk më është afruar njeri, e as nuk kam qenë e pamoralshme.” Ai (Xhibrili) tha: “Ja, kështu ka thënë Zoti yt; ajo për Mua është e lehtë, e për ta bërë atë argument (shenjë) për njerëzit dhe mëshirë nga ana e Jonë. Kjo është çështje e kryer!” Ajo e barti atë (Isain) dhe u largua (me të në bark) në një vend të largët. (Merjem: 20-22)

Ajo tha: “Zoti im, si mund të kemë unë djalë, kur mua s’më ka prekur njeri? Ai tha: “Ja, kështu, Allahu krijon çka të dojë. Kur Ai vendos për një çështje, vetëm i thot: “Bëhu!” Ajo menjëherë bëhet. (Ali Imran: 47)

Siç mund të shihet nga vargjet e mësipërme, Xhibrili i dha Merjemes lajmin e gëzuar se ajo ishte shtatzënë dhe i tha asaj: “Allahu vetëm i thot: ‘Bëhu!’ Ajo menjëherë bëhet.” Merjemen s’e kishte prekur kurrë asnjë mashkull. Me fjalë të tjera, Isai (as) nuk erdh në jetë në mënyrë të zakonshme në të cilën krijohen fëmijët. Kjo është vetëm njëra prej mrekullive që përjetoi Isai (as) gjatë jetës së tij dhe që do të përjetojë kur të kthehet në tokë për të dytën herë.

Gjatë kohës kur Merjemja qëndroi në këtë “vend të largët”, Allahu e ndihmoi atë si fizikisht ashtu edhe materialisht. Ajo ishte nën mbrojtjen dhe kujdesin e Tij të plotë gjatë shtatzënisë së saj. Allahu në veçanti u përkujdes për të gjitha nevojat e saj. Ndërkohë, duke bërë që ajo të vendosej

në një vend të izoluar (të veçuar), Allahu pengoi gjithë dëmin që njerëzit të cilëve u mungon aftësia e të gjykuarit të kësaj situatë do të mund t'i shkaktonin asaj.

ISAI (AS) ËSHTË FJALË E ALLAHUT

Në Kur'an Allahu na tërheq vëmendjen për faktin se që nga lindja e tij e deri në vdekje, Isai (as) dallonte shumë nga të gjithë njerëzit e tjerë në tokë. Kur'ani vërteton lindjen e tij të pastër (të virgjër), një formë e krijimit e cila nuk është e njohur për ne. Para se të lindte Isai (as), Allahu e bëri me dije nënën e tij për shumë tipare të Isait (as) duke përfshirë atë që ai u dërgua si Mesih i Bijëve të Izraelit. Ai gjithashtu u shpall “Fjalë e Allahut”:

...Mesihu Isa, bir i Merjemes, ishte vetëm i dërguar i Allahut. Ishte fjalë e Tij (bëhu) që ia drejtoi Merjemes dhe ishte frymë (shpirt) nga Ai... (Nisa: 171)

Kur engjujt i thanë: “Oj Merjeme, Zoti yt të përgëzon me një Fjalë prej Tij. Emri i tij është Mesihu, Isai (Jezusi), djali i Merjemes i famshëm në dynja dhe në ahiret dhe njëri prej të afërmve (të Allahut).” (Ali Imran: 45)

Allahu ia dha emrin atij para lindjes së tij, ashtu siç bëri me Jahjanë (Gjonin) (as). Allahu ia dha atij emrin Mesihu, Isai, djali i Merjemes. Ky është njëri prej treguesve më të qartë se Isai (as) u krijua ndryshe nga njerëzit e tjerë.

Me të vërtetë, po sikur lindja e tij, mrekullitë që ai shfaqti gjatë jetës së tij dhe mënyra se si ai u ngrit në praninë e Allahut janë shenja që e dallojnë atë prej njerëzve të tjerë.

LINDJA E ISAIT (AS)

Siç dihet botërisht, lindja është një proces shumë i vështirë që kërkon shumë përkujdesje. Të lindurit e foshnjes pa ndihmën e një personi me përvojë dhe përkujdes të duhur mjekësor është i vështirë. Mirëpo, Merjemja, krejtësisht e vetme, ia arriti të lind një foshnje, duke iu falënderuar besnikërisë së saj ndaj Allahut dhe mbështetjes së besimit në Të.

Gjersa përjetonte dhimbje të mëdha të lindjes, Allahu e frymëzoi Merjemen dhe e udhëzoi në secilin hap. Në këtë mënyrë, ajo e lindi foshnjen e saj pa ndonjë mundim të madh dhe si është më së miri. Kjo ishte një mirësi e madhe që Allahu shfaqti ndaj Merjemes:

E dhembja (e lindjes) e mbështeti atë te një trup i hurmës. Ajo tha: “Ah sa mirë ka qenë për mua të kisha vdekur para kësaj e të isha e harruar që moti!”

E prej së poshtmi atë e thirri (Xhibrili): “Mos u brengos, Zoti yt bëri pranë teje një përrockë (uji). E ti shkunde trupin e hurmës se do të bijnë ty hurma të freskëta.

Ti pra, ha dhe pi e qetësohu, dhe nëse sheh ndonjë prej njerëzve thuaj: ‘Unë kam vendosur heshtje për hir të Gjithëmëshirshmit, andaj asnjë njeriu sot nuk i flas!’” (Merjem: 23-26)

ISAI (AS) FOLI GJERSA ENDE ISHTE NË DJEP

(Përkujto) Edhe atë (Merjemen) që e ruajti nderin e saj, e Ne e frymëzuam atë me shpirt nga ana Jonë dhe atë me të birin e saj e bëmë mrekulli për njerëzit. (Surja Enbija: 91)

Një prej ndodhive me të cilat Allahu sprovoi popullin e Merjemes është lindja e Isait (as). Kjo lindje, e cila ishte një ngjarje e pazakonshme për njerëzit, ishte një sprovë si për Merjemen ashtu edhe për popullin e saj. Në të vërtetë, mënyra se si lindi Isai (as) ishte një mrekulli e përdorur për t'i thirrur njerëzit në fenë e vërtetë dhe një prej dëshmimeve më të qarta të ekzistencës së Allahut. Mirëpo, populli i saj dështoi të kuptoj këtë dhe treguan dyshim. Kjo çështje përmendet në Kur'an në këtë mënyrë:

Dhe duke e bartur ngryk shkoi me të të afërmit e vet. Ata i thanë: “Oj Merjeme, ke bërë një punë shumë të keqe!” Oj motra e Harunit, babai yt nuk ishte njeri i prishur e as nëna jote nuk ka qenë e pamoralshme! (Merjem: 27-28)

Siç shpjegohet në vargjet e mësipërme, pas kthimit të Merjemes nga ky vend i largët me Isain (as), populli i saj nuk e la atë të shpjegohej. Ata thjeshtë shpifën për Merjemen në mënyrë të shëmtuar. Megjithatë, ata që përhapën këto shpifje për Merjemen e njihnin atë gati që nga dita e lindjes së saj dhe ishin të vetëdijshëm për pastërtinë dhe besimin e saj të thellë, sikurse anëtarët e tjerë të familjes së Imranit.

Padyshim se këto akuza dhe shpifje ishin një sprovë për Merjemen. Ishte e qartë që një person aq i pastër dhe i devotshëm, s'do të kishte vepruar siç pandehej. Kjo ishte vetëm një sprovë për Merjemen. Që nga koha e lindjes së Merjemes, Allahu gjithnjë e ndihmonte atë dhe gjithçka bënte

ajo e shndërronte në mirësi. Merjemja, në anën tjetër, e dinte se çdo gjë ndodhë me Vullnetin e Allahut dhe vetëm Allahu do të mund të vërtetonte natyrën e paarsyeshme të këtyre shpifjeve.

Me të vërtetë, Allahu i dhuroi qetësi Merjemes dhe e frymëzoi të ishte e qetë. Allahu e udhëzoi që t'mos fliste me njerëzit e saj por të tregonte me gisht nga Isai (as), poqese ata do t'i afroreshin ndonjëherë asaj dhe poqese do të përpiqeshin ta akuzonin. Në këtë mënyrë, Merjemja iu shmang çfarëdo telasheje që një diskutim i tillë do të mund të krijonte. Ai që do t'iu japte përgjigjet më të sakta njerëzve ishte Isai (as). Kur Allahu përgëzoi Merjemen për lindjen e Isait (as), Ai gjithashtu ia bëri asaj me dije se ai do të fliste qartë gjersa të ishte ende në djep:

E që duke qenë në djep u flet njerëzve, e edhe si i rritur e që është nga të përsosurit. (Ali Imran: 46)

Pra, Allahu ia lehtësoi punët Merjemes dhe iu dha njerëzve shpjegim të vërtetë përmes fjalëve të Isait (as). Me një mrekulli të tillë, mosbesimi i njerëzve që rrethonin Merjemen thjeshtë dështoi. Në Kur'an informohemi si në vijim:

Atëherë ajo u dha shenjë kah ai (Isai). Ata thanë: “Si t'i flasim atij që ëshë foshnje në djep?” Ai (Isai) tha: “Unë jam rob i Allahut, mua më ka dhënë Librin dhe më ka bërë Pejgamber. Më ka bërë dobiprurës kudo që të jem dhe më ka porositur me namaz (falje) e zeqatë për sa të jemë gjallë! Më ka bërë të mirësjellshëm ndaj nënës sime, e nuk më ka bërë kryelartë as të padëgjueshëm. Selami (shpëtim prej Allahut) ditën kur u linda, ditën kur të vdes dhe ditën kur të dal (prej varrit) i gjallë!” (Merjem: 29-33)

Padyshim se një foshnje që flet rrjedhshëm në djepin e vet është një mrekulli e madhe. Populli i Merjemes ishin të mahnitur me të dëgjuar të këtyre fjalëve të urtësisë nga një foshnje në djep dhe kjo rrethanë ua dëshmoi atyre se lindja e tij ishte një mrekulli. Të gjitha këto ndodhi të mrekullueshme tregonin se foshnja në djep ishte një i dërguar i Allahut.

Ky është lehtësimi të cilin Allahu i siguroi Merjemes për shkak të besimit që ajo kishte në Të. Ajo iu përgjigj shpifjeve të bëra kundër saj, me shfaqjen e një mrekulli kaq mahnitëse,. Sidoqoftë, Allahu na bën me dije se një fatkeqësi e madhe i priste ata që nuk larguan nga mendja mendimet e këqija për Merjemen përkundër kësaj mrekullie:

Edhe për shkak të mosbesimit dhe të thënies së tyre shpifëse kundër Merjemes; (Nisa: 156)

MREKULLITË E ISAIT (AS)

Isai (as) bëri shumë mrekulli tjera, me lejen e Allahut, përveç lindjes së tij të virgjër dhe shpalljes së peygamberisë së tij si një foshnje e porsalindur në djep. Në të vërtetë, këto dy mrekulli janë të mjaftueshme për të zbuluar natyrën e jashtëzakonshme të Isait (as). Në fund të fundit, vetëm një mrekulli do të mund ta bënte një foshnje të porsalindur të fliste në mënyrë të arsyeshme dhe me besim:

Allahu (atë ditë) i thot: “O Isa, bir i merjemes, përkujtoj të mirat e Mia ndaj teje dhe ndaj nënës sate, kur të fuqizova me shpirtin e shenjtë (Xhibrilin), e ti u fole njerëzve në djep dhe (kur ishte) i pjekur (burrë), kur ta mësova ty Librin dhe Urtësinë... (Maide: 110)

Në Kur'an, mrekullitë e Isait (as) rrëfohen në këtë mënyrë:

...Dhe, të dërguar te bijtë e Israilit: “Unë kam ardhur nga Zoti juaj me argument, unë nga balta ju bëj diç si shpendi, i fryej atij dhe ai me lejen e Allahut bëhet shpend. Unë i shëroj të verbërit, të sëmurët në lëkurë, dhe unë me lejen e Allahut ngjalli të vdekurit. Unë ju tregoj për atë që e hani dhe për atë që e depononi në shtëpitë tuaja. Vertetë, ky është fakt për ju nëse jeni besimtarë. (Ali Imran: 49)

Përkundër të gjitha ngjarjeve të jashtëzakonshme të rrëfyera gjer më tani, disa njerëz refuzuan në mënyrë arrogante mrekullitë e Isait (as) dhe thanë se të gjitha këto ishin magji.

ISAI (AS) PËRCJELLË POROSINË DHE DISA PREJ VËSHTIRËSIVE ME TË CILAT U BALLAFAQUA

Në kohën kur u dërgua Isai (as), populli i Izraelit ishte në një kaos të përgjithshëm, si në aspektin politik ashtu edhe ekonomik. Në njërën anë, ishin rrethanat e vështira që iu imponuan njerëzve dhe në anën tjetër, besimet kundërthënëse dhe sektet e vështirësonin jetën e tyre. Në rrethana të tilla, njerëzit kishin së tepërmi nevojë të gjenin një rrugëdalje nga kjo gjendje e pashpresë.

Mesihu për të cilin njerëzit kishin pritur aq gjatë ishte Isai (as). Me vullnetin e Allahut, Isai (as) foli gjersa ende ishte në djep dhe kështu iu bëri me dije njerëzve që Mesihu që ata prisnin kishte arritur. Prej atij momenti, shumica e tyre mbështetën shpresat e tyre në të për t'u udhëzuar.

Mirëpo, kishte edhe njerëz që iu shmangën pranimit të Isait (as). Përkrahësit e sistemit të mosbesimit të kohës së tij, në veçanti, e konsideruan atë thjeshtë si një kërcënim për qenien e tyre. Për këtë arsye ata bënë plane ta pengonin atë posa dëgjuan për të. Mirëpo, për habinë e tyre, planet e tyre ishin të gjykuara të dështojnë që nga fillimi. Prapsepap, kjo nuk i ndaloi ata që të jenë armiq të përbetuar të Isait (as) gjatë misionit të tij.

Sidoqoftë, ata që vepruan kundër tij nuk ishin vetëm prej mosbesimtarëve. Gjatë kësaj periudhe, për arsye të ndryshme, shumica e rabinëve ishin kundër Isait (as) duke pohuar që ai po e shfuqizonte fenë e tyre dhe natyrisht me këtë ata u bënë mosbesimtarë për shkak të kundërshtimit të të Dërguarit të Allahut nga ana e tyre. Ajo që Isai (as) bëri në të vërtetë ishte vetëm të thërriste njerëzit në udhën burimore dhe të përjashtonte rregullat e rrejshme të futura në Judaizëm nga vet rabinët. Populli i Izraelit shtrembëroi fenë e vet duke ndaluar atë që ishte e lejueshme me shpalljen fillestare (burimore) dhe duke lejuar atë që ishte e ndaluar me të. Në këtë mënyrë, ata ndryshuan në tërësi udhën e vërtetë të zbuluar nga Allahu. Pas kësaj, Allahu dërgoi Isain (as) që të pastronte fenë e vërtetë prej të gjitha risive të përfshira në të në një fazë të mëvonshme. Isai (as) thirri njerëzit e tij në Ungjill (Ingjil) që vërtetonte Tevratin fillestar (burimor) që iu shpall Musait (as). Vargu në lidhje me këtë në Kur'an është:

Dhe (kam ardhur) që t'ju vërtetoj Tevratin që e keni para duarsh, t'ju lejoj disa që u ishin ndaluar juve, kam ardhur me argument nga Zoti juaj, pra kini frikë Allahun dhe më dëgjoni mua. (Ali Imran: 50)

Në një varg tjetër Allahu na bën me dije se Inxhili që iu shpall Isait (as) ishte udhëzues në udhën e drejtë për besimtarët dhe për t'i ndihmuar ata të dallojnë të mirën prej të keqes. Ishte poashtu edhe libër që vërtetonte Tevratin:

Ne vazhduam gjurmët e tyre (të peygamberëve) me Isain, birin e Merjemes, vërtetues i Tevratit që kishin më parë. Atij i dhamë Inxhilin, që është udhëzim i drejtë dhe dritë, që është vërtetues i Tevratit që kishin pranë, që ishte udhëzues e këshillues për të devotshmit. (Maide: 46)

Njerëzit e spikatur në mesin e të Bijëve të Izraelit, të brengosur më tepër për rregullat që ishin bërë traditë, dyshuan në atë që kishte sjellur Isai (as). Kjo ndodhte thjeshtë për shkak se Isai (as) nuk theksoi, deri atëherë, rregullat tradicionale por më tepër thirrte njerëzit në përkushtim ndaj Allahut, heqje dorë nga jeta e dynjasë, sinqeritet, vëllazëri dhe ndershmëri. Me të ndeshur me një kuptim tjetër të fesë, Çifutët u irrituan nga ajo që këshillonte Isai (as). Në Kur'an, Allahu shpjegon për mënyrën se si Isai (as) përcollti urdhërat e Allahut:

Po kur Isai erdhi me argumente të qarta, tha: “Erdha te ju me peygamberllëk (urtësi) dhe erdha t'ju sqaroj atë pjesë që e kundërshtonit, pra kini frikë Allahun dhe më respektoni mua! S'ka dyshim, Allahu është Ai, Zoti im dhe Zoti juaj, andaj adhurojeni Atë! Kjo është rrugë e drejtë!” Dhe grupet u përçanë mes vete, e të mjerët ata që janë zullumqarë nga dënimi i ditës së dhembshme. (Zukhruf: 63-65)

Sinqeriteti dhe qëndrimi i ndryshëm i Isait (as) tërhoqi vëmëndjen e njerëzve. Numri i pasuesve të tij u ngrit vazhdimisht.

ÇIFUTËT POHOJNË TË KENË MBYTUR ISAIN (AS)

Nuk ka dyshim se gjithkush është i njoftuar me supozimin se Romakët e kryqëzuan (gozhduan në kryq) Isain (as). Sipas këtij supozimi, Romakët dhe rabinët Çifutë arrestuan Isain (as) dhe e gozhduan atë në kryq. Me të vërtetë, e tërë bota e krishterë përfaqon besimin se Isai (as) vdiq dhe pastaj u ringjall dhe u ngrit në qiell. Mirëpo, kur i referohemi Kur’anit, shohim se ajo që ndodhi me të vërtetë nuk është ashtu siç besojnë njerëzit:

Madje për shkak të thënies së tyre: “Ne e kemi mbytur (qatalna) Mesihun, Isain, birin e Merjemes, të dërguarin e Allahut”. Po ata as nuk e mbytën (wa ma qataloohu) as nuk e gozhduan (wa ma salaboohu) (nuk e kryqëzuan në gozhda), por atyre u përngjau (shubbiha). Ata që nuk u pajtuan rreth (mbytjes së) tij, janë në dilemë për të (për mbytje) e nuk kanë për të kurrfarë dije të saktë, përveç që supozojnë. E ata me siguri nuk e mbytën (wa ma qataloohu) atë. (an-Nisa: 157)

Në vargun e njëjtë, japet informacioni i përmendur më poshtë për ngritjen e Isait (as):

Përkundrazi, Allahu e ngriti atë pranë Vetes (rafa’aahu). Allahu është i poltftuqishëm, i dijshtëm. (an-Nisa: 158)

Fakti që na zbulon Kur'ani është i qartë. Përpjekjet e Romakëve, të nxitura nga Çifutët për të mbytur Isain (as), u dëshmuuan të pasuksesshme. Shprehja e cituar nga vargu i mësipërm "...po kështu iu duk (përngjau) atyre" shpjegon natyrën e vërtetë të kësaj ngjarjeje. Isai (as) nuk u mbyt por Allahu e ngriti atë pranë Vetes. Veç kësaj, Allahu na tërhek vëmendjen për faktin se ata që pohuan të kenë bërë këtë nuk dijnë asgjë për të vërtetën.

SI RRËFEHEN VDEKJET E PROFETËVE NË KUR'AN?

Shqyrtimi i tregimeve në Kur'an që flet për mënyrën se si kishin vdekur profetët dhe vargjet që përshkruajnë vdekjen e Isait (as) zbulojnë një rrethanë të rëndësishme për këtë vdekje. Në këtë pjesë të librit do të shqyrtojmë kuptimin e fjalëve Arabe të përdorura për të përshkruar vdekjet e Isait (as) dhe të profetëve të tjerë dhe do të shohim mënyrën se si janë përdorur ato në këto vargje.

Siç do të mund të shohim në hollësi më vonë, një numër i fjalëve të posaçme janë përdorur në Kur'an për të përshkruar vdekjet e profetëve, sikurse fjala "qataloohu" (mbys/vras), "maata" (vdes), "halaka" (shkatërroj) dhe "salaboohu" (e kryqëzuan/e varën atë). Mirëpo, në mënyrë të qartë pohohet në Kur'an se "Ata as nuk e mbytën atë (wa ma qataloohu) dhe as nuk e varën (kryqëzuan) atë (wa ma salaboohu)," duke nënkuptuar se Isai (as) nuk ishte mbytur në asnjë mënyrë. Theksohet se dikush që i përngjante Isait (as) ishte paraqitur në vend të tij dhe se Isai (as) ishte ngritur pranë Allahut.

Në suren Ali Imran bëhemi me dije se Allahu muar Isain (as) dhe e ngriti atë pranë Vetes.

(Përkujto, o i dërguar) Kur Allahu tha: ‘O Isa, Unë po të marr ty (mutavaffeeka), po të ngris tek Unë (wa rafi’uka), po të shpëtoj prej (sherrit të) atyre që nuk besuan. E ata që të besuan ty, do t’i ngris lart mbi ata që nuk besuan deri në ditën e kijametit... (Ali Imran: 55)

Në vazhdim janë të paraqitura mënyrat në të cilat fjalët që i referohen vdekjes në Kur’an dhe fjala “shkaktoj vdekjen” që paraqitet në Suren Ali Imran janë përdorur:

1. TAWAFFA: SHKAKTOJ VDEKJEN, MARR NË GJUMË APO KTHEJ

Fjala “tawaffa” ashtu si është përdorur në këtë varg ka kuptime tjera përveç kuptimit të thjeshtë të “vdekjes” në Anglisht. Një studim i fjalëve të barasvlershme (ekuivalentëve) Arabe në këto vargje zbulon faktin se Isai (as) nuk kishte vdekur në mënyrën e pranuar. Ja se si është përshkruar kthimi i tij tek Allahu në Suren al-Ma’ida, 117:

Unë nuk u kam thënë tjetër atyre, pos asaj që Ti më urdhërove; ‘Adhuroni Allahun, Zotin tim dhe Zotin tuaj’ dhe sa isha ndër ta, kam qenë përcjellës i tyre, e pasi që më more mua (tawaffa), Ti ishe roje (dhe dëshmues) i tyre. Ti je dëshmitar për çdo send!” (Maide: 117)

Në Arabisht fjala e cila është përkthyer në disa përkthime të këtyre vargjeve si “më bëre të vdes” është “tawaffa” dhe rrjedh nga rrënja e “wafa – përmbush”. Tawaffa nuk domethënë “vdekje” në

të vërtetë por akti i “marrjes së shpirtit” ose në gjum ose në vdekje ose si në rastin e marrjes së Isait (as) në praninë e Allahut. Nga Kur’ani prap, kuptojmë se “marrja e shpirtit” nuk domethënë domosdo vdekje. Për shembull në një varg në të cilin është përdorur fjala “tawaffa”, nuk është vdekja e një qenieje njerëzore që nënkuptohet por “marrja e shpirtit të tij në gjumë”:

Është Ai që ju merr ju tek Vetvetja (yatawaffakum) natën, dhe e di çka vepruat ditën dhe pastaj ju zgjon (ngjallë) prap (ditën), që afati i përcaktuar të përmbushet... (An’am: 60)

Fjala e përdorur “marr (prapa)” në këtë varg është e njëjtë më atë të përdorur në Suren Ali Imran: 55. Me fjalë të tjera, në vargun e mësipërm, fjala “tawaffa” është përdorur dhe është e qartë se njeriu nuk vdes në gjum. Prandaj, ajo që nënkuptohet këtu është prap, “marrja e shpirtit (prapa).”

E njëjta fjalë është përdorur në vargun e mëposhtëm si në vijim:

Allahu i merr shpirtrat e njerëzve (tawaffa) kur vie momenti i vdekjes (mawtiha) së tyre (i vdekjes së trupave të tyre) dhe të atij që është në gjumë (lam tamut) e ende nuk ka vdekur. E atij që i është caktuar vdekja (mawt) e mban (nuk e kthen), e atë tjetrin (që nuk i është caktuar vdekja, por që është në gjumë) e lëshon të kthehet deri në një afat të caktuar... (Zumer: 42)

Siç sugjerojnë këto vargje, Allahu merr prapa shpirtin e atij që është duke fjetur, mirëpo Ai kthen prapa shpirtërat e atyre vdekja e të cilëve ende nuk është urdhëruar. Në këtë kontekst, njeriu nuk vdes gjatë kohës që është në gjumë, në kuptimin në të cilin ne e perceptojmë vdekjen. Shpirti lëshon trupin vetëm përkohësisht dhe qëndron në një dimension tjetër. Kur zgjohemi, shpirti kthehet në trup. (Profesori Sylejman Ates, Yuce Kur’an’in Cagdas Tefsiri (Tafsiri Bashkëkohor i Kur’anit të Shenjtë))

Imam al-Qurtubi e bën të qartë se ekzistojnë tri kuptime të fjalës wafat e cila rrjedh prej rrënjës së njëjtë sikurse fjala tawaffa: wafat i vdekjes, wafat i gjumit, dhe i fundit, wafat i ngritjes në praninë e Allahut, sikurse në rastin e Sajidinit Isa (as).

2. QATALA: MBYS/VRAS

Fjala e përdoret përgjithësisht për “mbys/vras” kur flitet për vdekjen në Kur’an është fjala Arabe “qatala.” Kjo fjalë është përdorur në këtë mënyrë në Suren Mu’min:

Faraoni tha: “Më lini mua ta vras Musain dhe le të thërras Zotin e tij (t’më ndalojë)! Kam frikë se ai do t’ju ndërrojë juve fenë tuaj ose se ai mund të bëj që të përhapet në tokë e keqja dhe ligësitë!” (Mu’min: 26)

Shprehja “më lini mua ta vras Musain” në këtë varg paraqitet në formën Arabe “aqtulu Musa.” Kjo fjalë rrjedh nga folja “qatala.” Në një varg tjetër, e njëjta fjalë është përdorur në këtë mënyrë:

Kjo ndodhi ngase ata...mbytnin (*yaqtuloona*) pejgamberët pa kurrfarë të drejte... (Bekare: 61)

Fjalët “ata mbytnin” në këtë varg paraqitet si “yaqtuloona” në origjinalin në Arabisht, që prap rrjedh nga folja “qatala.” Dhe siç bëhet e qartë nga përkthimi, don të thotë “mbys/vras.”

Është e qartë se si është përdorur folja “qatala” në vargjet në vijim që përshekruajnë vdekjen e profetëve. Të gjitha fjalët, kuptimi i të cilave paraqitet në kllapa rrjedhin nga folja “qatala.”

...Ne do të shënojmë atë që thanë ata dhe që i mbytnën (*wa qatlahum*) pejgamberët pa kurrfarë të drejte... (Ali Imran: 181)

...A nuk u bëtë kryelartë dhe disa prej tyre i mohuat e të tjerët i mbytnët (*taqtuloona*)? (Bekare: 87)

...Thuaj: “Nëse jeni besimtarë, pse pra i mbytnit (*taqtuloona*) më parë pejgamberët e Allahut?” (Bekare: 91)

Ata që mohojnë argumentet e Allahut, mbysin (*yaqtuloona*) pejgamberët pa kurrfarë të drejte, mbysin (*yaqtuloona*) edhe njerëz që këshillojnë për të drejtën... (Ali Imran: 21)

...E përse i mbytnët ata (*qataltumoohum*) nëse thoni të vërtetën?” (Ali Imran: 183)

...Ai (që nuk iu pranua) tha: “Unë do të të mbys (*la aqtulannaka*) ty.” ... (Maide: 27)

Dhe, nëse ti e zgjatë te unë dorën tënde për të më mbytnur (*li taqtulane*), unë nuk e zgjas te ti dorën time për të mbytnur (*li aqtulaka*) ty... (Maide: 28)

“Mbytni (*uqtuloo*) Jusufin ose hidheni diku larg në një vend...” (Jusuf: 9)

E gruaja e faraonit tha: “Shpresë gëzimi për mua dhe për ty, mos e mbytni (*la taqtuloobu*) atë...” (el-Kasas: 9)

“O Musa, paria është duke biseduar për të mbytnur (*li yaqtulooka*) ty...” (el-Kasas: 20)

Po përgjigjja e popullit të tij nuk ishte tjetër vetëm të thonë: “Mbytni (*uqtuloobu*) atë (Ibrahimin) ose digjeni!” (el-Ankebut: 24)

3) HALAKA: MBAROJ/VDES

Një folje tjetër e përdorur me kuptimin “vdes” në Kur’an është “halaka.” Folja është përdorur në vargjet në kuptimin “mbaroj, të shkatërrohet, vdes”. Për shembull, në Suren al-Mu’min: 34 lexojmë:

... kur ai vdiq (*halaka*), ju that: “Allahu kurrë s’do të dërgoj të dërguar tjetër pas tij.”... (Mu’minun: 34)

Në këtë varg, shprehja e përkthyer në Anglisht si “kur ai vdiq” është “idha halaka” në Arabisht, e përdorur në kuptimin “vdes”.

4) MAWT: VDEKJA

Një fjalë tjetër e përdorur në Kur’an në lidhje me vdekjet e profetëve është mawt. Fjala maata – ai vdiq – dhe fjalët tjera që rrjedhin nga rrënja e njëjtë është përdorur. Njëra prej tyre ka të bëjë me vdekjen e profetit Sulejman (Solomon) në Suren Saba:

Dhe kur Ne vendosëm se ai (Sulejmani) duhej të vdiste (*mawt*), askush nuk i njoftoi ata (xhinët) për vdekjen e tij (*mawtibi*), përveç krimbit që brejti shkopin e tij... (Sura Saba: 14)

Një fjalë tjetër që buron nga rrënja e njëjtë është përdorur në lidhje me Profetin Jahja:

Dhe salam (prej nesh) atij ditën kur u lind, ditën kur ai vdes (*yamootu*) dhe ditën kur do të ngritet i gjallë. (Merjem: 15)

Fjala e përkthyer këtu si “kur ai vdes” është fjala Arabe *yamootu*. E njëjta fjalë paraqitet në vargjet në lidhje me vdekjen e profetit Jakob (as). Në Suren Bekare paraqitet, për shembull:

A ishit ju (ithtarë të librit) dëshmitarë kur Jakubit iu afrua vdekja (*mawt*)?... (Bekare: 133)

Fjala *mawt* në këtë varg rrjedh nga rrënja e njëjtë dhe domethënë vdekje. Në një varg për Profetin Muhammed (saas) foljet *qutila* dhe *maata* janë përdorur në të njëjtin vend dhe në të njëjtën kohë:

Muhammedi nuk është tjetër vetëm se i Dërguar. Edhe përpara tij pati të dërguar tjerë (që vdiqën ose u vranë). E nëse ai vdes (*mata*) ose mbytet (*qutila*), a do të ktheheshit ju prapa (nga feja ose lufta)?... (Ali Imran: 144)

Fjala *mawt* që rrjedh nga rrënja e njëjtë si *mata* (vdes) shfaqet në vargjet tjera që kanë të bëjnë me vdekjet e profetëve:

...Ajo tha: “Ah sa mirë ka qenë për mua të kisha vdekur (*mittu*) para kësaj e të isha e harruar që moti!” (Merjem: 23)

Ne, asnjë njeriu para teje (Muhammed) nuk i dhamë jetë të përhershme (*kebuld*), e nëse ti vdes (*mitta*), a mos do të mbesin ata përgjithmonë? (el-Enbija: 34)

“Ai më bën të vdes (*yumeetunee*), e mandej më ngjallë” (esh-Shu’ara: 81)

5) KHALID: I PAVDEKSHËM

Një fjalë tjetër që shfaqet në vargje e që në mënyrë të drejtpërdrejt nuk nënkupton “vdes” ose “mbys (vras)” por që ka kuptimin e “pavdekshmërisë” është fjala khalid. Kuptimi i fjalës khalid nënkupton të qenit e përhershëm. Fjala khalid është përdorur në atë kuptim në Suren Enbija: Ne nuk i bëmë ata (pejgamberët) trupa që nuk hanë ushqim e as nuk ishin të përjetshëm (të pavdekshëm) (*khalideena*). (Sure el-Enbija: 8)

6) SALABA: KRYQËZOJ/VAR

Njëra prej fjalëve të përdorura në Kur’an kur flitet për vdekjen e profetëve dhe të tjerëve është folja salaba (kryqëzoi). Kjo folje bart kuptime si: “kryqëzoi, var dhe ekzekutoj.” Kjo folje është përdorur në vargjet në vijim:

... Po ata as nuk e mbytën as nuk e gozhduan (kryqëzuan) (*wa ma salaboobu*) atë... (Nisa: 157)

... (Jusufi tha:) Njëri prej ju dyve do t’i japë të pijë verë zotëriut të vet, e tjetri do të varet (*yuslabu*)... (Jusuf: 41)

... vetëm se të mbyten ose të gozhdohen (kryqëzohen) (*yusallaboo*)... (el-Maide: 33)

... (Faraoni tha:) “Kam për t’ua prerë duart dhe këmbët tërthorazi, pastaj të gjithë juve do t’ju gozhdoj (*la usallibannakum*).” (el-A’raf: 124)

... (Faraoni tha:) “Unë do t’ua pres duart e këmbët tërthorazi e do t’u varë (*wa la usallibannakum*)...” (Ta Ha: 71)

... (Faraoni tha:) “Unë do t’ua shkurtoj (do t’ua prejë) duart dhe këmbët tuaja të anës së kundërt dhe që të gjithëve do t’u gozhdoj (*wa la usallibannakum*).” (esh-Shu’ara: 49)

Siç mund të shihet nga këto vargje, shumë fjalë të ndryshme janë përdorur në vargjet që kanë të bëjnë me wafat-in e Isait (as) dhe me vdekjen e profetëve tjerë. Allahu ka zbuluar në Kur’an se Isai (as) nuk ishte mbytur e as nuk ishte kryqëzuar, se dikush që i përngjante atij ishte paraqitur në vend të tij dhe se atë e kishin marrë (me fjalë të tjera se shpirti i tij ishte marrë). Gjersa fjala tawaffa që don të thotë “me marrë shpirtin” është përdorur në kontekst me Isan (as), shprehjet si: qataloohu dhe mata, shprehjet e vdekjes së zakonshme, janë përdorur për t’u referuar profetëve tjerë. Këto fakte provojnë edhe njëherë se situata e Isait (as) është një situatë e jashtëzakonshme.

Si përfundim, mund të themi se Isai (as) mund të jetë ngritur pranë Allahut në një gjendje të posaçme. Ajo që ai në të vërtetë përjetoi nuk ishte vdekje në kuptimin që ne njohim, por vetëm një largim nga ky dimension. Padyshim se Allahu di më së miri.

KTHIMI I ISAIT (AS) NË TOKË

Nga ajo që është thënë deri më tani, është e qartë se Isai (as) nuk vdiq por u ngrit pranë Allahut. Mirëpo, ekziston edhe një çështje që theksohet në Kur’an: Isai (as) do të kthehet në tokë.

Kur'ani lajmëron në mënyrë të qartë kthimin e Isait (as) në tokë. Shumë vargje përmbajnë pohime të qarta në lidhje me këtë çështje. Dëshmitë e zbuluara në Kur'an marrin këtë formë:

Sura Ali Imran: 55 është një prej vargjeve që tregojnë se Isai (as) do të kthehet:

(Përkujto, o i dërguar) Kur Allahu tha: “O Isa, Unë po të marr ty, po të ngris tek Unë dhe po të shpëtoj prej (sherrit të) atyre që nuk besuan. E ata që të besuan ty, do t’i ngris lart mbi ata që nuk besuan deri në Ditën e Kijametit (Ringjalljes). Pastaj vetëm te Unë është kthimi juaj dhe Unë do të gjykoj mes jush për atë që ju kudërshtoheshit. (Ali Imran: 55)

Pohimi në këtë varg: “E ata që të besuan ty, do t’i ngris lart mbi ata që nuk besuan deri në Ditën e Kijametit (Ringjalljes)” është i rëndësishëm. Këtu bëhet fjalë për një grup njerëzish që me përpikmëri pasuan Isain (as) dhe që do të ngriten mbi mosbesimtarët deri në Ditën e Gjykimit. Pra, kush janë këta pasues atëherë? A janë ata dishepujt të cilët jetuan në kohën e Isait (as) ose a janë ata të krishterët e sotëm?

Para se ai të ngritej tek Allahu, pasuesit e Isait (as) ishin të paktë. Pas ngritjes së tij, thelbi i fesë degjeneroi (u bastardhua) shpejtë. Veç kësaj, njerëzit e njohur si dishepujt u përballën me një shtypje (trysni) të rëndë gjatë jetës së tyre. Gjatë dy shekujve që pasuan, duke mos pasur fuqi politike, ata të krishterë që kishin besim në Isain (as) ishin gjithashtu të shtypur. Në këtë rast, nuk është e mundshme të thuhet se të krishterët e hershëm apo pasardhësit e tyre gjatë këtyre periudhave ishin më superior fizikisht se mosbesimtarët në botë. Logjikisht mund të mendojmë se ky varg nuk bën fjalë për ta.

Kur shiqojmë të krishterët e sotëm, në anën tjetër, vërejmë se thelbi i Krishterimit ka ndryshuar shumë dhe plotësisht ndryshon nga ajo që Isai (as) fillimisht i solli njerëzimit. Të krishterët përqafuan besimin e shtrembëruar sipas të cilit Isai (as) është djali i Zotit dhe në mënyrë të ngjashme mbajtën doktrinën e trinisë (I Ati, I Biri dhe Shpirti i Shenjtë). Në këtë rast, është e gabueshme të pranohen të krishterët e sotëm si pasues të Isait (as). Në shumë vargje të Kur'anit Allahu pohon se ata që besojnë në trini janë padyshim mosbesimtarë:

(Mohuan) ata që thanë se Mesihu, bir i Merjemes, është i treti i treve”. S’ka në gjithësi tjetër pos një Allahu. (Maide: 73)

Në këtë rast, komenti i pohimit: “E ata që të besuan ty, do t’i ngris mbi ata që nuk besuan deri në Ditën e Ringjalljes” është si në vijim: së pari, thuhet se këta njerëz janë Muslimanët të cilët janë të vetmit pasues të vërtetë të mësimëve të mirëfillta të Isait (as); së dyti, thuhet se këta njerëz janë të Krishterët, pa marrë parasysh se a përmbajnë besime idhujtare apo jo dhe kjo duket se vërtetohet me pozitën dominuese që vetëm emrin e kanë të Krishterë mbajnë në tokë sot. Mirëpo, të dyja palët do të bashkohen me arritjen e Isait (as), ai do të shfuqizojë taksën (xhizjen), që domethënë se ai nuk do të pranojë që të Krishterët apo Çifutët të jetojnë me çfarëdo feje tjetër përveç Islamit dhe kështu do të bashkohen të gjithë besimtarët si Muslimanë.

Profeti dhe i Dërguari i fundit i Allahut (saas), gjithashtu ka dhënë lajmin e gëzuar për kthimin e Isait (as). Shkollarët e haditheve (njoftimet dhe gojëdhënat/tradita mbi thënjet dhe të bërat e Profetit Muhammed) thonë se hadithet në këtë temë, në të cilat i Dërguari i Allahut (saas) ka thënë se Profeti Isa (as) do të zbres në mesin e njerëzve si udhëheqës para Ditës së Gjykimit kanë arritur shkallën (nivelin) “mutawatir.” Kjo domethënë se ato janë rrëfyer nga aq shumë njerëz të

secilës gjeneratë, nga një numër aq i madh i Shokëve sa që nuk mund të ketë ndonjë dyshim të mundshëm për vërtetësinë e tyre. Për shembull:

Ebu Hurejra (ra – Allahu qoftë i gëzuar me të) ka rrëfyer se i Dërguari i Allahut (paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të), ka thënë: “Pasha Atë në duart e të Cilit është shpirti im, padyshim se djali i Merjemes së shpejti do të zbres në mesin tuaj si gjykatës i drejtë dhe do ta thyej kryqin, do ta mbys thiun dhe ta shfuqizojë xhizjen (taksën) dhe pasuria do të jetë aq e bollshme sa që askush s’do ta pranojë atë, ndërsa një sexhde e vetme do të ketë vlerë më shumë se bota dhe çdo gjë në të. (Sahih al-Bukhari)”

Xhabir ibn ’Abdullah ka thënë: “E kam dëgjuar Profetin, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, duke thënë: ‘Një pjesë e ummetit (popullit) tim kurrë s’do të ndalojë së luftuari për të vërtetën në mënyrë fitimtare deri në Ditën e Ringjalljes. ‘Ai tha: ‘Atëherë Isa ibn (i biri) Merjem, paqja qoftë mbi të, do të zbres dhe emiri i tyre do të thot: ‘Eja dhe na udhëheq në falje të namazit,’ por ai do të thot: ‘Jo! Disa prej jush janë emirë mbi të tjerët,’ si nderim që Allahu i bën këtij ummeti (populli).”

Ebu Hurerja (ra) ka rrëfyer: “Profeti, paqja qoftë mbi të, ka thënë: ‘Nuk ka profet mes meje e tij, domethënë Isait, paqja qoftë mbi të. Ai do të zbres (në tokë). Kur ta shihni, njiheni: një me giatësi mesatare, me lëkurë të kuqe të zbehtë, i veshur me veshje të lehtë dy pjesëshe ngjyrë të verdhë, që duket sikur pika uji janë duke rënë nga koka e tij edhe pse nuk do të jetë i lagur. Ai do të luftojë njerëzit për çështjen e Islamit. Ai do ta thyej kryqin, do ta mbys derrin dhe do ta shfuqizojë xhizjen (taksën). Allahu do të bëjë që të gjitha fetë përveç Islamit të zhduken. Ai do ta shkatërrojë

Dexhallin dhe do të jetojë në tokë për dyzet vjet dhe pastaj do të vdes. Muslimanët do të lutën për të.’” (Abu Davud)

Më heret në këtë pjesë të librit, analizuam vargjet 157-158 të Sures an-Nisa. Menjëherë pas këtyre vargjeve Allahu pohon këtë në Suren an-Nisa 159:

Nuk ka as edhe një nga Ithtarët e Librit që nuk do të besoj në të (Isain) para vdekjes së tij; dhe në Ditën e Kijametit (Ringjalljes) ai do të dëshmojë kundër tyre. (Nisa: 159)

Pohimi i thënë më lartë “që nuk do të besoj në të (Isain) para vdekjes së tij” është i rëndësishëm. Ekuivalenti Arab i kësaj fjalie lexon: Wa in min ahli'l kitabi illa la yüminanna bihi qabla mawtihi.

Disa shkollarë pohuan se “në të” në këtë varg përdoret për Kur'an dhe kështu bënë interpretimin në vijim: Nuk do të mbetet askush prej ithtarëve të Librit që nuk do të besoj në Kur'an para se ai (një njeri nga populli i Librit) të vdes.

Sidoqoftë, në vargjet 157 dhe 158, që janë dy vargje që i paraprijnë këtij, e njëjta fjalë “atë” është përdorur padyshim për Isain (as).

Sura an-Nisa: 157:

Madje për shkak të thënies së tyre: “Ne e kemi mbytur Mesihun, Isain, birin e Merjemes, të Dërguarin e All-llahut”. Po ata as nuk e mbytnë dhe as nuk e gozhduan (nuk e kryqëzuan në gozhda) atë, por atyre u përngjau. Ata që nuk u pajtuan rreth (mbytnes së) tij, janë në dilemë për të (për mbytnje) e nuk kanë për të kurrfarë dije të saktë, përveç se supozojnë. E ata me siguri nuk e mbytnë atë.

Sura an-Nisa: 158:

Allahu e ngriti atë pranë Vetes. Allahu është i Plotfuqishëm, i Gjithëdijshëm.

Menjëherë pas këtyre vargjeve në Suren an-Nisa 159, nuk ka ndonjë dëshmi që do të tregonte se “në të” është përdorur për të nënkuptuar dikend tjetër përveç Isait (as).

Sura an-Nisa: 159:

Nuk ka as edhe një nga Ithtarët e Librit që nuk do të besoj në të (Isain) para vdekjes së tij; dhe në Ditën e Kijametit (Ringjalljes) ai do të dëshmojë kundër tyre.

Në Kur'an, Allahu na njofton se në Ditën e Gjykimit, “gjuhët dhe duart dhe këmbët do të dëshmojnë kundër tyre për atë që ata kanë punuar” (Sura an-Nur: 24 dhe Sura Jasin: 65). Nga Sura Fussilat: 20-23, mësojmë se “të dëgjuarit, të pamurit dhe lëkura do të dëshmojnë kundër neve.” Mirëpo në asnjërën prej këtyre vargjeve nuk ekziston ndonjë referencë për “Kur'anin si dëshmitar”. Nëse pranojmë se “në të (atij)” ose “në atë” në fjalinë e parë i referohet Kur'anit – edhe pse gramatikisht dhe logjikisht nuk kemi çfarëdo dëshmie qoftë – atëherë do të duhej që gjithashtu të prananim se “ai” në fjalinë e dytë gjithashtu i referohet Kur'anit. Mirëpo, për të pranuar këtë, do të duhej të ekzistonte një varg i qartë që do të vërtetonte këtë pikëpamje. Megjithatë, komentuesi Ibn Xhuzaji nuk përmend mundësinë që “në të (atij)” t'i referohet Kur'anit dhe Ibn Xhuzaji transmetoi pikëpamjet e të gjithë komentuesve kryesor në punën e tij.

Kur i referohemi Kur'anit, shohim se kur i njëjti përemër vetor përdoret për Kur'an, Kur'ani kryesisht përmendet para dhe pas vargut specifik si në rastet e Sures an-Naml: 77 dhe Sures ash-

Shua'ra: 192-196. Ky varg në mënyrë të hapur përcakton se Ithtarët e Librit do të kenë besim në Isain (as) dhe se ai (Isai (as)) do të jetë dëshmitar kundër tyre.

Çështja e dytë ka të bëjë me interpretimin e shprehjes “para se ai të vdes.” Disa mendojnë se kjo nënkupton “të besuarit në Isain (as) para vet vdekjes së tyre.” Sipas këtij interpretimi gjithësecili nga Ithtarët e Librit padyshim se do të besojnë në Isain (as) para se ai/ajo të përballet me vdekjen e tyre. Mirëpo, në kohën e Isait (as), Çifutët që quhen Ithtarë të Librit jo vetëm që nuk besuan në Isain (as) por gjithashtu u përpoqën ta mbysin atë. Në anën tjetër, do të ishte e paarsyeshme të thuhet se Çifutët dhe të Krishterët që jetuan dhe vdiqën pas Isait (as) kishin besim – mënyrën e të besuarit që përshkruhet në Kur'an – në të.

Si përfundim, kur i bëjmë një vlerësim të kujdesshëm këtij vargu, arrijmë në përfundimin vijues: Para vdekjes së Isait (as), të gjithë Ithtarët e Librit do të kenë besim në të. (Tafsiri i Omer Nasuhi Bilmen)

Në kuptimin e tij të vërtetë, ky varg zbulon fakte të qarta, të cilat janë:

Së pari, është e qartë se vargu flet për të ardhmen, sepse përmendet vdekja e Isait (as). Mirëpo, Isai (as) nuk kishte vdekur por ishte ngritur pranë Allahut. Isai (as) do të vijë në tokë prap, do të jetojë për një kohë të përcaktuar dhe pastaj do të vdes. Së dyti, të gjithë Ithtarët e Librit do të kenë besim në të. Kjo është një ngjarje që nuk ka ndodhur ende, por që padyshim do të ndodhë në të ardhmen.

Rrjedhimisht, me shprehjen “para se ai të vdes”, bëhet fjalë për Isain (as). Ithtarët e Librit do ta shohin atë, njohin atë dhe do t’i binden atij gjersa të jetë gjallë. Ndërkaq, Isai (as) do të jetë dëshmitar kundër tyre në Ditën e Fundit. Padyshim se Allahu di më së miri.

Se Isai (as) do të kthehet në tokë kah fundi i kohës rrëfëhet në një varg tjetër në Suren az-Zukhruf: 61.

Për Isain (as) bëhet fjalë duke filluar nga az-Zukhruf: 57,:

Kur popullit tënd iu përmend si shembull biri i Merjemes (Isai), ata qeshën zhurmshtëm (brohoritën) dhe thanë: “A janë më të mirë zotërat tanë apo ai?” Ata nuk të thanë atë, vetëm për të polemizuar me ty, por ata janë njerëz ngatërrestar. Ai (Isai) ka qenë vetëm një rob, të cilin Ne e bekuam (e bëmë peygamber) dhe e bëmë shembull për fisin Izraelit.

Po sikur të duam Ne, do të bënim prej jush engjuj që t’ju zëvendësonin në tokë. (Sura az-Zukhruf: 57-60)

Menjëherë pas këtyre vargjeve, Allahu njofton se Isai (as) është shenjë e Ditës së Gjykimit.

Ai (Isai) është parashenjë e orës (momentit, kijametit), pra kurrsesi mos dyshoni në të dhe ejani pas meje. Kjo është rrugë e drejtë. (Sura az-Zukhruf: 61)

Ibn Xhuzaji thot se kuptimi i parë i këtij vargu është së Isai (as) është shenjë apo parakusht i Orës së Fundit. Mund të themi se ky varg është një tregues i qartë se Isai (as) do të kthehet në tokë në fundin e kohërave. Kjo për arsye se Isai (as) jetoi përafërsisht gjashtë shekuj para shpalljes së Kur’anit. Rrjedhimisht, nuk mund ta interpretojmë ardhjen e tij të parë si shenjë të Ditës së

Gjykimit. Ajo që ky varg tregon në të vërtetë është se Isai (as) do të kthehet prap në tokë kah fundi i kohës, që domethënë, gjatë periudhës së fundit të kohës para Ditës së Gjykimit dhe kjo do të jetë shenjë për Ditën e Gjykimit. Allahu padyshim di më së miri.

Vargu “Ai është parashenjë e ores (momentit, kijametit)” në Arabisht është “Innahu la ‘ilmun li’s-sa’ati...” Disa e interpretojnë përemrin “hu” (ai) në këtë varg si Kur’ani. Mirëpo, vargjet që paraprijnë tregojnë qartë se Isai (as) përmendet në këtë varg: “Ai (Isai) është vetëm një rob, të cilin Ne e bekuam (e bëmë pejgamber) dhe e bëmë shembull për fisin Izraelit.” (Prof. Suleyman Ates, Yuce Kur’an’in Cagdas Tefsiri (Tafsiri Bashkëkohor i Kur’anit të Shenjtë), vëll. 6, f. 4281)

Ata që e citojnë këtë përemër sikur ai t’i referohej Kur’anit vazhdojnë të citojnë pjesën tjetër të vargut “Kursesi mos dyshoni në të dhe ejani pas meje.” si dëshmi. Mirëpo, vargjet që paraprijnë këtë varg i referohen në tërësi Isait (as). Për këtë arsye, duket se përemri ‘hu’ ka lidhje me ato vargje paraprirëse dhe gjithashtu i referohet Isait (as). Në të vërtetë, shkollarët e mëdhenjë Islamik, pohojnë se bëhet fjalë për këtë, duke u mbështetur në përdorimin e përemrit si në Kur’an ashtu edhe në hadith. Muhammad Hamdi Jazir i Elmalit ofron shpjegimin vijues në komentën e tij:

Deklarimi në varg: “Ai është shenjë e orës – ai është shenjë dhe tregues se Ora do të vie dhe të vdekurit do të ringjallen dhe ngriten. Isai, si me kthimin e tij në tokë ashtu edhe me mrekullinë e ringjalljes së të vdekurve dhe gjithashtu me profetizimin e tij të ringjalljes së të vdekurve është shenjë e Orës. Në hadith gjithashtu njoftohet se ai është shenjë e Ditës së Fundit.”

Në Sahih Muslim, gjithashtu pohohet se hadithet në të cilat thuhet se Profeti Isa (as) do të zbres në mesin e njerëzve në fundin e kohës ka arritur shkallën e të qenit mutavatir, p.sh. i rrëfyer nga

aq shumë njerëz në secilin brez sa që nuk është e mundshme që të ketë ndonjë dyshim për vërtetësinë e tyre dhe se njihet si një prej shenjave kryesore të Ditës së Ringjalljes (Sahih Muslim 2/58)

Hudhajfah ibn Usajd al-Ghifari ka thënë: “I Dërguari i Allahut (saas) erdh tek ne papritmas kur ne ishim (të zënë në diskutim). Ai tha: ‘Për çka po bisedoni?’ Ne thamë: ‘Po bisedojmë për Orën e Fundit.’ Në këtë ai tha: ‘Nuk do të vie derisa nuk i shihni dhjetë shenja para saj’ – dhe (në lidhje me këtë) ai përmendi tymin, Dexhallin, bishën, lindjen e diellit nga perëndimi, zbritjen e Isait, djalit të Merjemes (as), Jexhuxhët dhe Mexhuxhët dhe rrëshqitjet e tokës në tri vende, një në lindje, një në perëndim dhe një në Arabi në fund të të cilave do të ketë zjarr që do të vie nga Jemeni dhe do t’i shtyjë njerëzit që të mblidhen në vendin e takimit të tyre.” (Sahih Muslim)

Vargje të tjera që tregojnë për ardhjen e dytë të Isait (as) janë vargjet në vazhdim:

Përkujto kur engjujt i thanë: “Oj Mejreme, Allahu të përgëzon me një Fjalë prej Tij. Emri i tij është Mesihu, Isai, djali i Merjemes i famshëm në dynja (në këtë botë) dhe në ahiret (në jetën e përjetshme) dhe njëri prej të afërmve të Allahut. Ai do t’ju flas njerëzve qysh në djep e edhe si i rritur dhe do të jetë prej të drejtëve.” Ajo tha: “Zoti im, si mund të kemë unë djalë e mua s’më ka prekur njeri?

Ai (Allahu) tha: “Ja, kështu, Allahu krijon çfarë të dojë. Kur Ai vendos për një çështje, vetëm i thotë: ‘Bëhu!’ Ajo menjëherë bëhet. Ai (Allahu) do t’ia mësojë atij Librin dhe Urtësinë, edhe Tevratin edhe Inxhilin...” (Ali Imran 45-48)

Në këtë varg, kumtohet se Allahu do t'ia mësonte Isait (as) Inxhilin, Tevratin dhe “Librin.” Padyshim se libri në fjalë është shumë i rëndësishëm. Ne ndeshemi me shprehjen e njëjtë në Suren al-Maidah:110:

Allahu (atë ditë) i thot: “O Isa, bir i Merjemes, përkujtoj të mirat e Mia ndaj teje dhe ndaj nënës sate, kur të fuqizova me shpirtin e shenjtë (më të pastër) (Xhibrilin) e ti u fole njerëzve (kur ishe) në djep dhe kur ishe i pjekur (burrë), kur ta mësova ty Librin e Urtësinë, Tevratin e Inxhilin, kur me lejen Time formove nga balta një formë shpendi...” (Maide 110)

Kur analizojmë “Librin” në të dyja këto vargje, shohim se mund të bëhet fjalë për Kur’anin. Në këto vargje shpallet se Kur’ani është libri i fundit hyjnor i dërguar/i zbritur përveç Tevratit, Zeburit dhe Inxhilit. Veç kësaj, në një varg tjetër në Kur’an, pranë Tevratit dhe Inxhilit, fjala “Libër” është përdorur për të treguar Kur’anin.

Allahu është Një, nuk ka të adhuruar (Zot) pos Tij, i Përjetshmi, i Vetmjaftueshmi. Ai ta zbriti ty (Muhammed) Librin me të vërtetën, që është vërtetues i librave të mëparshëm. Ai e zbriti më parë Tevratin dhe Inxhilin... (Ali Imran: 2-4)

Vargjet tjera në të cilat “libri” i referohet Kur’anit lexon:

E kur u erdh atyre prej Allahut Libri (Kur’ani) që është vërtetues i atij që e kishin pranë, e që para se t’u vinte e kërkonin ndihmën e tij kundër jobesimtarëve, e mohuan atë (Muhammedin) që e njihnin kur u erdhi. Mallkimi i Allahut qoftë mbi jobesimtarët! (Bekare: 89)

Për këtë arsye Ne dërguam një të Dërguar nga gjiri i juaj që t'ua lexojë Shenjat (ajetet) Tona, t'ju pastrojë dhe t'ju mësojë Librin dhe Urtësinë (traditën) dhe t'ju mësojë atë që më parë nuk e dinit. (Bekare: 151)

Në këtë rast, lehtë mund të konsiderojmë se libri i tretë që do t'i mësohet Isait (as) do të jetë Kur'anit dhe ne do të mund të supozojmë se kjo do të jetë e mundshme vetëm nëse ai vjen në tokë në fund të kohës. Isai (as) ka jetuar për afërsisht 600 vjet para shpalljes së Kur'anit. Kur i hedhim një sy haditheve të Profetit tonë (saas), kuptojmë se kur Profeti Isai (as) vie për të dytën herë, ai do të komandojë me Kur'an, jo me Inxhil. Kjo me të vërtetë përputhet saktësisht me kuptimin e kësaj strofe. Padyshim se Allahu e di më së miri.

Kjo gjithashtu shpjegohet në një hadith:

Ebu Hurejra (ra – Allahu qoftë i gëzuar me të) ka rrëfyer se i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, ka thënë: “Pasha Atë në duart e të Cilit është shpirti im, padyshim se djali i Merjemes së shpejti do të zbres në mesin tuaj si gjykatës i drejtë dhe do ta thyej kryqin, do ta mbys thiun dhe ta shfuqizojë xhizjen (taksën) dhe pasuria do të jetë aq e bollshme sa që askush s'do ta pranojë atë, ndërsa një sexhde e vetme do të ketë vlerë më shumë se bota dhe çdo gjë në të.” (Sahih al-Bukhari)

Ulama (dijetarët Islam) thonë se kuptimi në këtë hadith e veprimit të tij si një gjykatës/sundues i drejtë është se ai do të gjykojë me anë të sheriatit të Islamit, gjegjësisht me anë të gjykimeve të Librit të Allahut, Kur'anit dhe të Sunnetit të të Dërguarit të Fundit të Allahut, Muhammedit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të. Padyshim se Allahu di më së miri.

Allahu na tregon për vdekjen e Isait (as) në një varg të Sures Merjem si në vijim:

(Isai tha:) Selami (shpëtimi prej Allahut) është me mua ditën kur u linda, ditën kur të vdes dhe ditën kur do të ringjallem. (Merjem: 33)

Kur e marrim parasysht këtë varg së bashku me Ali Imran: 55, shohim se tregon një të vërtetë shumë të rëndësishme. Në strofën e Sures Ali Imran pohohet se Isai (as) është ngritur në praninë e Allahut. Nuk është dhënë asnjë informacion në këtë varg për vdekjen apo vrasjen. Mirëpo, në Suren Merjem: 33 është dhënë informacioni për ditën kur Isai (as) do të vdes. Ajo vdekje e dytë mund të jetë e mundshme vetëm nëse Isai (as) vdes pas kthimit dhe jetës në tokë. Vetëm Allahu e din këtë me siguri.

Edhe një pjesë e dëshmisë për kthimin e Isait (as) në tokë paraqitet në vargun 110 të Sures al-Maida dhe në Suren Ali Imran: 46 në formën e fjalës kahlan. Vargjet thonë:

Allahu (atë ditë) i thot: “O Isa, bir i Merjemes, përkujtoj të mirat e Mia ndaj teje dhe ndaj nënës sate, kur të fuqizova me shpirtin e shenjtë (më të pastër) (Xhibrilin) e ti u fole njerëzve (kur ishe) në djep dhe kur ishe i pjekur (burrë) (*kablan*)... (Sura al-Maida: 110)

Ai do t’iu flas njerëzve qysh në djep dhe si i pjekur (burrë) (*kablan*) dhe do të jetë nga të përsosurit (Sura Ali Imran: 46)

Kjo fjalë paraqitet vetëm në dy strofat e mësipërme në Kur’an dhe vetëm në lidhshmëri me Isain (as). Kuptimi i fjalës kahlan i përdorur për t’iu referuar kohës së pjekurisë së Isait (as) përputhet me moshën në mes 30 dhe 50 vjeçare, dikush që nuk është më i ri, dikush që ka arritur moshën e

përsosur. Dijetarët Islamik pajtohen për përkthimin e kësaj fjale si një fjalë që tregon periudhën pas moshës 35 vjeçare.

Duke u bazuar në një hadith të transmetuar nga Ibni Abbas që njofton se Isai (as) u ngrit në qiell në fillim të viteve të tridhjeta të tij, në një moshë të re, dhe do të qëndrojë edhe 40 vite të tjera kur të kthehet, dijetarët Islamik thonë se mosha e vjetër e Isait do të ndodhë pasi që ai të kthehet në tokë. (Muhammed Khalil Herras, *Fasl al-maqal fi rafi Isa hayyan wa nuḏulibi wa qatlibi'd-Dajjal*, Makatabat as-Sunnah, Cairo, 1990, faqe 20)

Një studim i vëmendshëm i vargjeve në fjalë lehtësisht tregon se sa kanë të drejtë dijetarët Islamik në lidhje me këtë çështje. Duke shikuar këto vargje të Kur'anit, shohim se ky formulim përdoret vetëm për Isain (as). Të gjithë profetët u folën njerëzve dhe i thirrën në rrugën e drejtë. Ata të gjithë komunikuan porosinë e tyre në moshë të pjekur. Mirëpo, nuk ekziston ndonjë formulim i tillë në Kur'an për cilindo profet tjetër. Ky formulim është përdorur vetëm për t'iu referuar Isait (as) dhe gjendjes së tij të mrekullueshme. Kjo për arsye se fjalët “në djep” dhe “në moshë të pjekur (në burrëri) që pasojnë njëra tjetrën në këto vargje e vënë theksin në dy periudha të mrekullueshme.

Në të vërtetë, në veprën e tij Komenti i at-Tabarit, Imam at-Tabari jap shpjegimin në vazhdim të këtyre vargjeve:

Këto thënie (Sura al-Ma'ida: 110) tregojnë se për të plotësuar jetëgjatësinë e tij dhe për t'iu folur njerëzve në moshë të pjekur Isai (as) do të zbres nga qielli. Kjo për arsye se ai u ngrit në qiell/parajsë kur ishte ende i ri. Në këtë strofë (Sura Ali Imran: 46) ka dëshmi se Isai (as) është i gjallë dhe Ahl al-Sunnah (Populli i Sunnetit) ndanë atë pikëpamje. Kjo për arsye se në këtë strofë

pohohet se ai do t'iu flas njerëzve në moshë të pjekur. Ai do të mund të arrijë moshë të pjekur vetëm kur të kthehet në tokë prej qiellit/parajsës. (Imam at-Tabari, Komenti i at-Tabarit, Vëll. 2, faqe 528, Vëll. 1, faqe 247).

Mirëpo, disa njerëz e interpretojnë shprehjen/fjalët “në moshë të pjekur” në një mënyrë shumë të largët nga kuptimi i saj i vërtetë dhe nuk e analizojnë në lidhshmëri me logjikën e përgjithshme të Kur'anit. Sipas këtyre njerëzve profetët gjithnjë kanë qenë njerëz të pjekur, për ç'arsye shprehja i referohet jetërave të të gjithë profetëve. Natyrisht se profetët ishin në moshë të pjekur të cilët Allahu i ka edukuar. Mirëpo, në Suren Ahkaf Allahu zbulon se moshja e pjekurisë së plotë është dyzet vjet. Në këto vargje zbulohet se:

Ne e urdhëruam njeriun t'u bëjë mirë prindërve të vet, ngase nëna e vet me mundim e barti dhe me vështirësi e lindi, e bartja e tij dhe gjithënia e tij zgjat tridjetë muaj (e ai vazhdon të jetojë) derisa të arrijë pjekurinë e vet dhe kur t'i mbush dyzet vjet ai thotë: “Zoti im, më frymëzo mua që të falënderoj për të mirën Tënde që ma dhurove mua dhe prindërve të mi, që të bëj vepra të mira që i pëlqen Ti dhe m'i bën të mirë pasardhësit e mi, unë pendothem te Ti dhe unë jam me Muslimanët. (el-Ahkaf: 15)

Fjala kahlan, prandaj, gjithashtu i drejtohet kthimit të Isait (as) në tokë sikurse i gjithë informacioni i dhënë në Kur'an. Vetëm Allahu e di me siguri.

Siç shihet, vargjet për kthimin e Isait (as) në tokë janë shumë të qarta. Shprehje të ngjashme me këto nuk janë përdorur në Kur'an në lidhje me profetët tjerë. Mirëpo, të gjitha këto shprehje janë përdorur për Profetin Isa (as). Domethënia e saj është e qartë.

Në Kur'an ekzistojnë shembuj tjerë të njerëzve të lanë këtë botë dhe u kthyen pas qindra vjetësh
Njeriu i cili u ringjall pas një shekulli

Njëri prej këtyre njerëzve është një burrë i cili qëndroi i vdekur për një shekull. Kjo rrëfëhet në Suren Bekare:

Ose (nuk je i njohur) me shembullin e atij që kaloi pranë një fshati që ishte rrënuar në kulmet e tij (me temel), e ai tha: “Si e ngjallë Allahu këtë pas shkatërrimit të tij?” E Allahu e bëri të vdekur atë (pyetësin - Uzejrin) njëqind vjet, pastaj e ringjalli dhe i tha: “Sa qëndrove (i vdekur)?” Ai tha: “Një ditë, ose një pjesë të ditës!” Ai (Allahu) tha:”Jo, por ke ndejur (i vdekur) njëqind vjet. Shikoje ushqimin dhe pijen tënde si nuk është prishur, e shikoje edhe gomarin tënd (si iu kanë shkapërderdhur eshtrat). E për të bërë ty argument për njerëzit (bëmë këtë sprovë), Shiko se si i kombinojmë eshtrat e i veshim me mish. E kur iu bë e qartë atij, tha: “U binda se me të vërtetë Allahu ka mundësi për çdo send!” (Bekare: 259)

Në vargjet e dhëna në fletët e mëparshme, përmendet fakti se Isai (as) nuk kishte vdekur por është “marrë (prapa).” Në strofën e mësipërme, burri, megjithatë, vdiq padyshim. Rrjedhimisht, madje edhe një person i vdekur mund të ringjallet me vullnetin e Allahut. Kjo rrëfëhet në hollësi në Kur'an. Ekzistojnë shembuj të tjerë të ngjashëm në Kur'an.

SHOKËT E SHPELLËS U ZGJUAN PAS SHUMË VITEVE

Edhe një shembull tjetër i rrëfyer është tregimi i “Shokëve të Shpellës” i rrëfyer në Suren al-Kahf.

Allahu rrëfen tregimin e të rinjëve që ishin të shtrënguar të strehohen nga tirania e vrazhdë e sundimitarit të asaj kohe në një shpellë. Rrëfëhet se ata i zuri gjumi dhe u zgjuan pas shumë viteve. Vargjet në fjalë janë:

Kur djelmoshat u strehuan në shpellë e thanë: “O Zoti ynë, na dhuro nga ana Jote mëshirë dhe na përgatit udhëzim të drejtë në tërë çështjen tonë!” Ne u vumë mbulojë mbi veshët e tyre (i vumë në gjumë) në shpellë për disa vite me radhë. (el-Kehf 10-11)

Do të mendoje se ata janë të zgjuar, ndërsa ata ishin fjetur, e Ne i rrotullonim herë në krahun e djathtë e herë në të majtin. Qeni i tyre kishte shtrirë këmbët e para pranë hyrjes. Sikur të kishe hasur në ta, do të ishte kthyer duke ikur dhe do të ishte mbushur frikë prej tyre.

Ashtu (sikurse i vumë në gjumë) i zgjuam ata që të pyesin njëri tjetrin (se sa kanë fjetur). Njëri prej tyre foli e tha: “Sa keni ndejur?” Ata thanë: “Kemi ndejur një ditë ose një pjesë të ditës!” Disa thanë: “Zoti juaj e di më së miri se sa keni ndejur, prandaj dërgoni njërin prej jush me këtë argjend (monedhë argjendi) në qytet, e të zgjedhë ushqim më të mirë, e t’ju sjellë atë juve dhe le të ketë shumë kujdes e t’mos i jap të kuptojë askujt për ju.”(el-Kehf 18-19)

Kur’ani nuk shpjegon saktësisht sa kohë këta të rinjë kaluan në shpellë. Në vend të kësaj, gjatësia kohore e kësaj periudhe përfshihet në fjalët “për disa vite.” Supozimi i njerëzve të kësaj kohe ishte megjithatë mjaft i lartë: treqind e nëntë vjet. Allahu thot:

(dhe thonin) Ata qëndruan në shpellën e tyre treqind e nëntë vjet.

Thujaj: “Allahu e di më së miri sa kanë ndejur, Atij i takon fshehtësia e qiejve dhe e tokës. Sa është i përkryer të pamurit e Tij dhe sa mirë dëgjon Ai! Pos Tij ata (njerëzit) nuk kanë ndihmëtarë. Në vendimin e Tij nuk mund t’i përzihet askush.”(el-Kehf 25-26)

Padyshim se ajo që është e rëndësishme këtu nuk është nëse kjo periudhë është e shkurt apo e gjatë. Çështja qëndron në atë se Allahu merr disa prej njerëzve prapa, ose duke i vënë në gjumë ose thjeshtë duke i bërë që të vdesin në këtë jetë për një periudhë të caktuar kohore dhe pastaj i ringjallë ata. Po sikurse njerëzit që zgjohen nga një ëndërr, e Allahu u jap jetë prap. Isai (as) është njëri prej këtyre njerëzve dhe në kohën e caktuar, ai do të jetojë prap në këtë botë. Pasi të ketë plotësuar detyrën e tij, ai do të vdes sikurse çdo qenie tjetër njerëzore në pajtueshmëri me urdhërin e vargut në të cilin Ai thot:

“Në të (në tokë) do të jetoni (do të gjallëroni), në të do të vdesni (do të varroseni) dhe prej saj do të nxirreni (do të ringjallen). (al-A’raf: 25)

ISAI (AS) NË PËRMBLEDHJEN RISALE-I NUR

Në përmbledhjen Risale-i Nur, një koment Kur'anor i shkruar nga Said Nursi, gjithashtu i njohur si Bediuzzamani (Mrekullia e Kohës), njëri prej dijetarëve më të mëdhenjë Islamik të shekullit 20të, ka përmendje gjithëpërfshirëse për fundin e kohës dhe ardhjen e dytë të Isait (as).

Sot shoqëritë Muslimane përqafojnë mendime të ndryshme. Mirëpo, një numër shumë i madh i Muslimanëve që rrjedhin nga kultura të ndryshme pajtohen se Bediuzamani ishte dijetar i madh. Për këtë arsye përshkrimet e hollësishme të fundit të kohës nga ana e Bediuzamanit janë të një rëndësie të madhe për të gjithë Muslimanët.

Në shpjegimet e tij në lidhje me fundin e kohës, Bediuzamani pohon se dy lëvizje filozofike, të cilat ai i përshkruajti si përpjekje serioze për të vënë bazat e mosbesimit, do të shkaktonin çrregullim në tokë. E para prej tyre do të jetë një kërcënim i mbuluar (i maskuar) ndaj Islamit gjersa kategoria e dytë e lëvizjeve haptazi do të kundërshtojë qenien e Allahut. Rryma e dytë është të kuptuarit materialist dhe natyralist sipas të cilit materia është një lëndë absolute, e cila ka ekzistuar përjetësisht dhe e cila do të ekzistojë përjetësisht. Më tej sipas këtyre dy lëvizjeve gjallesat erdhën në jetë rastësisht nga materia e pajetë. (Natyralizmi është i njohur si dimension i filozofik i Teorisë së Evolucionit të Darvinit.)

Ky përkufizim padyshim që ofron bazën e të gjitha ideologjive që e mohojnë qenien e Allahut. Që nga kohërat e hershme, materialistët kundërshtuan të gjitha fetë e shpallura prej Allahut,

luftuan kundër përkrahësve të tyre, shtypën njerëzit, bënë luftëra dhe hapën udhë për çdo lloj të degjenerimit në shoqëri.

Isai (as), gjithashtu, në ardhjen e tij të dytë në tokë, do të luftojë kundër këtyre lëvizjeve materialiste dhe natyraliste dhe me vullnetin e Allahut do të korr fitore mbi ta. Bediuzamani tërhek vërejtjen në librat e tij ndaj lëvizjes materialiste:

Rryma e Dytë: Një rrymë tiranike e lindur nga Filozofia Natyraliste dhe Materialiste gradualisht do të forcohet dhe të përhapet në fundin e kohës me ndihmën e filozofisë materialiste, duke arritur një shkallë të atillë sa të mohojë Zotin. (Said-i Nursi, Letrat, Letra e pesëmbëdhjetë, f. 53)

Bediuzamani lajmëron se Isai (as) do të vjen në tokë në një kohë kur mosbesimi do të mbisundojë në të. Në fjalët në vazhdim të Bediuzamanit, Isai (as) me ardhjen e tij të dytë në tokë, do të sundojë me Kur'an dhe Sunnet dhe do të eliminojë çdo fanatizëm të Krishtërit. Duke u bashkuar kundër mosbesimit, të Krishterët të cilët kanë përqaftuar Islamin dhe Muslimanët do të triumfojnë mbi ideologjitë jobesimtare me udhëzimin e Kur'anit. Pjesa në fjalë në Risale-i Nur vijon:

Atëherë personi i Isait (Paqja qoftë mbi të) i cili është i pranishëm me trupin e tij njerëzor në botën e qiejve, do të vie të udhëheq rrymën e fesë së vërtetë, sikurse, duke u mbështetur në premtimin e Atij që ka Pushtet Mbi Çdo Gjë, Sjellësin e Lajmeve të Sigurta (Padyshimta) ka thënë. Pasiqë Ai e ka thënë këtë, është e vërtetë, dhe pasiqë Ai që ka Pushtet Mbi Çdo Gjë e ka premtuar këtë, Ai padyshim se do ta realizojë këtë. (Said-i Nursi, Letrat, Letra e pesëmbëdhjetë, f. 54)

Në të gjitha përshkrimet e tij të ardhjes së dytë, Bediuzamani tregon se Isai (as) do të shuajë të gjitha sistemet e mosbesimit në atë periudhë. Ai më tej shton se ai do të fitojë mbështetje të madhe prej Muslimanëve. Isai (as) do të jetë Musliman dhe do të falet pas imamit të Muslimanëve dhe do të punojë bashkë me ata që veprojnë drejtë nga bota Islamike dhe do të marrë rolin udhëheqës në përhapjen e Kur'anit dhe të mësimave të tij dhe do të shuajë dhunën e vazhdueshme të sistemeve të mosbesimtarëve:

Do të jenë besimtarët vërtetë të devotshëm të Isait ata që do të vrasin personalitetin kolektiv gjigant të materializmit dhe të mosbesimit të cilin do ta formojë Dexhalli – sepse Dexhalli do të vritet nga shpata e Isait (Paqja qoftë mbi të) – dhe të shkatërrojë idetë e tij dhe mosbesimin, që janë ateiste. Tregimi: “Isai (Paqja qoftë mbi të) do të vie dhe do të kryej faljet (namazin) e obligueshme pas Mahdit dhe do ta ndjekë atë,” aludon në këtë bashkim dhe në sovranitetin e Kur'anit dhe në pasimin e tij. (Said-i Nursi, Rrezet, Rrezja e pestë, f. 493)

SI MUND TA NJOHIM ISAIN (AS)? KUSH DO TË JETË NË GJENDJE TA NJOH ISAIN (AS)?

Në kapitujt e mëhershëm, se Isai (as) nuk kishte vdekur dhe se ishte ngritur në praninë e Allahut dhe se ai do të vie në tokë janë shpjeguar në dritën e vargjeve të Kur'anit. Pas gjithë asaj që është thënë gjer më tani, pyetja e ardhshme na vjen ndër mend: “Si do ta njohim ne Isain (as) kur ai të

kthehet në këtë botë dhe cilat prej veçorive të tij do ta bëjnë atë të njohshëm?” Në këtë fazë, burimet e vetme të cilave mund t’iu referohemi janë Kur’ani dhe Sunneti i mirëfilltë.

Kur’ani, ose në vargjet ose në tregime të veçanta, na jap shpjegime të ndryshme në lidhje me profetët. Shumë prej veçorive të përbashkëta të profetëve dhe të besimtarëve të vërtetë përmenden në Kur’an. Veç kësaj, është gjithashtu e mundshme t’i gjejmë të gjitha veçoritë e besimtarëve në këto vargje. Në këtë kontekst, veçoritë sipërore të Isait (as) në lidhje me fenë janë gjithashtu të dallueshme në Kur’an. Prandaj, besimtarët e sinqertë mund të vlerësojnë këto veti sipërore që mund të vëhen re në të duke iu referuar Kur’anit, dhe në këtë mënyrë ta njohin atë.

Në këtë pikë, duhet të kemi parasysh se të njohurit e Isait (as) mund të mos jetë i mundshëm për gjithëkënd. Bediuzaman Said Nursi pohon këtë në lidhje me këtë temë:

Kur Isai (paqja qoftë mbi të) vie, nuk është e domosdoshme që secili do të duhej të dinte se ai është Isai i vërtetë. Të zgjedhurit e tij dhe ata afër tij do ta njohin atë përmes dritës së besimit. Nuk do të jetë e vetëkuptueshme që çdokush ta njoh atë. (Said-i Nursi, Letrat, Letra e pesëmbëdhjetë, f. 54)

Siç thot Bediuzamani, gjatë viteve të hershme të ardhjes së tij të dytë, numri i njerëzve që do ta njohin Isain (as) do të jetë i kufizuar në numrin e vogël të njerëzve që janë të afërt me të. Veç kësaj, kjo do të jetë e mundshme vetëm me anë të “dritës së besimit”. Natyrisht se kjo shprehje kërkon shpjegim të mëtejshëm: “Drita e besimit” është të kuptuarit e dhuruar nga Allahu tek ata që besojnë në qenien dhe njësinë e Allahut, zbatojnë urdhërat e Kur’anit dhe jetojnë sipas Sunnetit të të Dërguarit të Allahut, Muhammedit, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të. Me një të kuptuar të tillë, besimtarët mund të vlerësojnë situatat në mënyrë të saktë dhe të kuptojnë

hollësitë e ngjarjeve pa ndonjë vështirësi. Siç na bën me dije Kur'ani, besimtarët janë ata njerëz të cilët mendojnë mbi gjithçka që i rrethon dhe kështu kurrë nuk iu ikin hollësitë apo aspektet subtile të gjërave. Me të vërtetë, Allahu e informon njeriun se Ai do t'ua dhurojë aftësinë e të dalluarit (për të gjykuar në mes të së drejtës dhe të gabuarës) atyre që mendojnë për gjithçka në përpjekje për të kuptuar madhësinë dhe fuqinë e Allahut dhe atyre që ia kanë frikën Atij:

O ju që besuat, nëse keni frikë Allahun, Ai do të vërë udhëzim (në zemrat tuaja) për ju, do t'ua mbulojë të këqijat, do t'ua falë mëkatet. Allahu është dhurues i madh. (el-Enfal: 29)

Pra, ata që do ta njohin Isain (as) gjatë ardhjes së tij të dytë dhe që do t'i bashkangjiten atij do të jenë në të vërtetë ata të cilët besojnë në Allahun dhe Kur'anin dhe në të Dërguarin e Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, dhe mendojnë thellë mbi gjërat. Bediuzaman Said Nursi, gjithashtu, tërheqë vërejtjen për këtë çështje si në vazhdim:

Në të vërtetë, megjithëse kur Isai (Paqja qoftë mbi të) vie ai vet do të dijë se ai është Isai, gjithkush nuk do ta dijë. (Said-i Nursi, Rrezet, Rrezja e pestë, f. 487)

CILAT VEÇORI TË ISAIT (AS) E BËJNË ATË TË NJOHSHËM?

Siç u përmend më lartë, duke iu referuar Kur'anit në kërkim të gjetjes së përgjigjeve në këto pyetje, do të duhej që së pari të kërkojmë veçoritë e përbashkëta për të gjithë profetët të rrëfyera

në Kur'an. Pra, mënyra për të njohur Isain (as) do të ishte që të ekzaminohen veçoritë e profetëve. Padyshim se ekzistojnë me qindra sosh. Megjithatë, në këtë pjesë, ne do të vëmë theksin në veçoritë më të dukshme të cilat menjëherë bien në sy.

1. AI NDRYSHON PREJ NJERËZVE TË TJERË PËR SHKAK TË VLERAVE TË JASHTËZAKONSHME MORALE TË TIJ

Sikurse të gjithë profetët e tjerë që Allahu ka zgjedhur për t'ia shpallur porosinë e Tij njerëzimit, Isai (as) është i njohur për vlerat morale të shkëlqyeshme të tij. Veçoria më e dallueshme e Isait (as) është personaliteti i tij shembullor, menjëherë i dallueshëm në shoqërinë në të cilën ai jeton. Ai, me të vërtetë ka një karakter shembullor, të pashembullt në natyrë dhe që i bie në sy gjithkujt në shikim të parë. Një person shumë i përkushtuar, guximtar dhe i fortë, një shprehje e besimit që ai ka në Allahun dhe e besimit të pastër të tij në Të. Me këso tipare, ai ka një ndikim të thellë në çdokend. Ky superioritet, një veçori që e ndajnë të gjithë profetët, rrëfëhet në këto vargje:

Këto janë argumentet tona që ia dhamë Ibrahimit (Abrahamit) kundër popullit të tij. Ne ngrisim në shkallë të lartë atë që duam. Zoti yt çdo send e vë në vendin e vet, asgjë nuk mund t'i fshehet. Ne atij (Ibrahimit) i falëm Is-hakun (Isakun) dhe Jakubin (Jakobin) dhe secilin prej tyre e udhëzuar. Më parë edhe Nuhun (Noun) e patëm udhëzuar. E nga pasardhësit e tij (të Ibrahimit) udhëzuar Davudin (Davidin), Sulejmanin (Solomonin), Ejjubin (Jobin), Jusufin (Jozefin), Musain (Moisiun) dhe Harunin (Aronin). Kështu Ne i shpërblejmë bamirësit. (shpërblyem) Edhe

Zekerijanë (Zakarijanë), Jahjanë (Gjonin), Isain (Jezusin), Ilijasin (Elijanë) të gjithë prej të mirëve të përsosur. (shpërblyem) Edhe Ismailin (Ishmaelin), Eljesanë (Elishanë), Junusin (Jonan) dhe Lutin (Lotin). Të gjithë këta i veçuam mbi njerëzit tjerë. Edhe disa nga prindërit, nga pasardhësit dhe nga vëllezërit e tyre i zgjodhëm (për pejgamberë) dhe i udhëzuam në rrugë të vërtetë. (el-En'am 83-87)

Se Allahu iu dhuroi veti superiore profetëve shprehet saktësisht në vargjer e mësipërme. Ekzistojnë shumë shembuj të tjerë të rrëfyer në Kur'an. Pohimet më poshtë na njoftojnë për tiparet sipërore të dhuruara profetëve:

Vërtetë, Ibrahim i ka qenë shembëlltë e të mirave, adhurues i Allahut, besimtar i drejtë dhe nuk ka qenë nga idhujtarët. (en-Nahl: 120)

Përkujto robërit tanë Ibrahimin, Is-hakun, Jakubin që ishin të fortë në zbatimin e detyrave dhe largpamës në fe. (Sad: 45)

S'ka dyshim se ata ishin te Ne prej të zgjedhurve më të mirë. (Sad: 47)

Ne i patëm dhënë Davudit dhe Sulejmanit dituri, e ata të dy thanë: “I falënderohemi vetëm Allahut që na dalloj (me të mira) mbi shumë robër të Tij besimtarë...” (en-Neml: 15)

Isai (as) është gjithashtu njëri prej profetëve të zgjedhur të Allahut. Allahu thot kështu për të:

Këta (për të cilët të rrëfyem) janë të dërguarit, disa prej tyre i dalluam nga të tjerët, prej tyre pati që Allahu u foli, disa i ngriti në shkallë më të lartë, Isait, birit të Merjemës i dhamë argumente dhe e përfocuam me shpirtin e shenjtë (shpirtin më të pastër) (Xhibrilin). (Bekare: 253)

2. AI DO TË NJIHET NGA SHPREHJA E FYTYRËS SË TIJ QË VËREHET VETËM TEK PROFETËT

Allahu na njofton në Kur'an se superioriteti i atyre që Ai ka zgjedhur mund të jetë në aspektin e dijenisë së tyre si edhe në aspektin e fuqisë së tyre fizike:

...Ai tha: “Allahu e zgjodhi atë sundues tuajin dhe e pajisi me dituri të gjerë e me fuqi trupore!” Allahu ia jep sundimin e vet atij që do, Allahu është dhurues i madh, i dijshtëm. (Bekare: 247)

I pajisur me urtësi, fuqi fizike, dijeni dhe përsosmëri të karakterit, Isai (as) do të ketë një shprehje të fytyrës që mund të vërehet vetëm tek profetët. Frika e tij e fuqishme ndaj Allahut dhe drita e besimit të tij të palëkundur do të jenë plotësisht të dukshme në fytyrën e tij. Kjo shprehje në fytyrën e tij menjëherë do ta dallojë atë prej të tjerëve dhe njerëzit që do ta shohin atë menjëherë do të hetojnë se po takojnë dikend fare superior. Natyrisht se të gjithë nuk do të pajtohen me këtë. Prej tërbimit dhe krenarisë, ka gjasa që disa njerëz nuk do të përfillin këtë superioritet. Përkundër asaj që thëllë në veten e tyre do të ndjejnë, ata mund të shtiren si të paditur, duke e marrë praninë e tij si kërcënim të qenies së tyre. Vetëm ata që kanë besim të sinqertë do të kuptojnë këtë superioritet dhe do ta vlerësojnë atë.

Allahu na informon se Isai (as) është “I famshëm në dynja (në këtë botë) dhe në ahiret (në jetën e përjetshme) dhe njëri prej të afërmeve të Allahut...” (Sura Ali Imran: 45) Pra, Isai (as) do të jetë i njohur për ata njerëz që do ta rrethojnë atë për nderin dhe epërsinë që mund të vërehet vetëm tek ata që janë të zgjedhur nga Allahu.

3. AI KA MENÇURI TË JASHTËZAKONSHME DHE TË FOLUR BINDËS

Ata ishin që u patëm dhënë librin, urtësinë e pejgamberllëkun... (Sura el-En'am: 89)

Gjatë historisë, Allahu përcolli porosinë dhe shpalljet e Tij përmes të dërguarve të Tij. Ai gjithashtu iu dhuroi urtësi këtyre të dërguarve: një mënyrë bindëse dhe tejet të qëlluar të folurit, sjellje shembullore në urdhërimin e veprave të drejta dhe në ndalimin e të keqes, janë të gjitha veçori të përbashkëta të profetëve. Në Kur'an, Allahu gjithashtu tërheqë vëmendjen ndaj urtësisë që i është dhuruar secilit profet. Për shembull, për profetin Davud (as), Allahu thot: "...Ne i dhamë atij mençuri dhe të folur bindës." (Sura Sad: 20) Në mënyrë të ngjashme për profetin Jahja (as): "O Jahja, ... Ne i dhamë atij urtësi kur ishte fëmijë." (Sura Merjem: 12) Për Musain (as), Allahu na njofton: "E pasi ai (Musai) e arriti moshën madhore dhe u bë i pjekur, Ne i dhamë atij urtësi e dituri. (Sura el-Kasas: 14) Një varg tjetër në lidhje me këtë pason: "Ne i patëm dhënë Llukmanit mençuri të përsosur (e i thamë): 'Të falënderosh Allahun.' (Sura Llukman: 12). Ngjashëm me këtë, Allahu rrëfen: "Ne u patëm dhënë pasardhësve të Ibrahimit Librin dhe Urtësinë (Sheriatin)..." (Sura en-Nisa: 54)

Sipas vargut, "Ai ia dhuron urtësinë atij që do, e kujt i është dhënë urtësia, atij i është dhuruar mirësi e madhe,..." (Sura Bekare: 269), Allahu shpërbleu të gjithë profetët. Ky shpërblim vlen edhe për Isain (as) siç mësojmë prej Kur'anit:

Allahu (atë ditë) i thot: "O Isa, bir i Merjemes, përkujtoj të mirat e Mia ndaj teje dhe ndaj nënës sate, kur të fuqizova me shpirtin e shenjtë (Xhibrilin), e ti u fole njerëzve (kur ishe) në djep dhe

(kur ishe) i pjekur (burrë), kur ta mësova ty Librin e Urtësinë Tevratin e Inxhilin. (Sura el-Maide: 110)

Po kur Isai erdhi me argumente tha: “Erdha te ju me pejgamberllëk dhe erdha t’ju sqaroj atë pjesë që e kundërshtonit, pra kini frikë Allahun dhe më respektoni mua! (Sura ez-Zukhruf: 63)

Në dritën e këtyre vargjeve, mund të vijmë në përfundimin se një veti e veçantë e Isait (as), e cila do t’na mundësojë që ta njohim atë, do të jetë mënyra e tij bindëse, tejet e qëlluar dhe e mahnitëse e të folurit. Si në të gjitha çështjet tjera, një mënyrë bindëse e të folurit është një veti e mahnitëse e përbashkët për profetët. Besimtarët që mbështeten në Kur’an si udhëzim në të vërtetën kuptojnë se të folurit e Isait (as) ka “fuqinë e dhuruar” (Sura el-Kehf: 91) të veçantë për të dërguarit e zgjedhur prej Allahut. Mençuria që ai shfaqë, parashikimet e patëmeta që ai bën, zgjedhjet e mençura që ai sjellë do të jenë shenjat e qarta të një dhuntie të posaçme që Allahu ia dhuroi. Kështu, superioriteti i tij do të jetë madje edhe më i dukshëm.

4. AI DO TË JETË SHUMË I BESUESHËM

Çdo i dërguar e paraqiti vetveten tek komuniteti tek i cili u dërgua duke thënë: “Unë jam për ju i dërguar (pejgamber) besnik. (Sura esh-Shu’ara: 107) Kjo besueshmëri e të dërguarve është rezultat i mbështetjes së tyre të rreptë në Librin dhe fenë e Allahut dhe detyrave të caktuara prej Tij. Ata me përpikmëri respektojnë kufijtë e Allahut dhe kurrë nuk devijojnë nga rruga e Tij e drejtë. Duke pasur për qëllim vetëm të arrijnë kënaqësinë e Allahut, ata nuk i nënshtrohen askujt. Në

Kur'an, Allahu na tërheqë vërejtjen ndaj kësaj veçorie të profetëve. Për shembull, në Kur'an Musai (as) e prezntoi vetveten tek komuniteti në mesin e të cilit kishte jetuar, si vijon:

Ne përpara tyre e vumë në sprovë popullin e Faraonit, dhe i pat ardhur i dërguar i ndershëm. (U pat thënë): “Të m’i dorëzoni robërit e Allahut, se unë jam i dërguar besnik te ju. (Sura ed-Dukhan: 17-18)

Padyshim se bashkësitë në përgjithësi dështuan në vlerësimin e kësaj veçorie të rëndësishme të të dërguarve. Veç kësaj, duke refuzuar të largohen nga mënyra injorante e jetesës në të cilën u zhytën ata dhe duke refuzuar të jetojnë sipas fesë së vërtetë në të cilën të dërguarit i thirrën, ata zakonisht u treguan jotolerant ndaj tyre. Vetëm pas një kohe të caktuar ata kuptonin që të dërguarit ishin njerëz të besueshëm. Profeti Jusuf (as) është një shembull i mirë. Ai u sprovua me vështirësi për një periudhë të gjatë; së pari ai u shit si skllav (rob) dhe pastaj u mbajt në burg për një kohë të gjatë. Mirëpo, me vullnetin e Allahut, kur erdh koha e caktuar, njerëzit e njohën atë si një person të besueshëm dhe mbreti e bëri përgjegjës të thesarit shtetëror:

Mbreti tha: “Më sillni mua atë, thjeshtë ta veçoj për veten time!” (ia sollën Jusufin) E pasi që bisedoi me të, tha: “Tash ti ke te ne pozitë dhe je i besueshëm”. (Jusuf: 54)

Këto veçori të profetëve të përmendura në Kur'an gjithashtu do të jenë të dallueshme në Isain (as). Në ardhjen e tij të dytë në tokë, si një ligj i pandryshueshëm i Allahut, ai do të njihet për besueshmërinë e tij. Allahu do ta ndihmoj atë, sikurse i ndihmoi të gjithë profetët tjerë dhe besueshmëria e tij do të bëhet e qartë në kohën e caktuar.

5. AI DO TË JETË NËN MBROJTJEN E ALLAHUT

E tashmë fjala (premtimi) e Jonë u është dhënë më parë robërve Tonë të dërguar, se ata pa dyshim do të jenë të ndihmuar dhe se ushtria Jonë do të jetë ngadhënjyese. (es-Safat 171-173)

Allahu iu dhuroi epërsi të dërguarve të Tij mbi njerëzit tjerë. Ai iu dha atyre fuqinë për të mposhtur armiqtë e tyre dhe i mbrojti ata kundër komplotëve të tyre. Qoftë në fazën e marrjes së një vendimi apo të realizimit të një plani, Allahu gjithmonë i mbështeti ata.

Një tjetër shenjë për besimtarët që po presin ardhjen e Isait (as), të Dërguarit të Allahut, është dhuntia e tij që gjithçka që bën të ketë sukses. Vlerësimet e tij, p.sh., apo metodat që ai përdorë, të gjitha sjellin rezultate të mrekullueshme për të si edhe për njerëzit rreth tij. Me të vërtetë, disa ngjarje që duken të jenë për të keqen e publikut së shpejti do të dëshmojnë të jenë e kundërta e saj. Ndodhi të tilla do të dëshmojnë që vlerësimet e tij do të jenë të qëlluara. Kjo për arsye se Allahu i siguroi të Dërguarit e Tij se ata gjithmonë do të triumfojnë. Kështu kjo ardhje e dytë e Isait (as) do të jetë shumë më e ndryshme nga ajo e para, duke qenë se kjo e dyta do të jetë nën flamurin fitimtar të Islamit. Ky premtim siguron suksesin e plotë që Isai (as) do të arrijë në misionin e tij.

Me të vërtetë, kjo do të jetë aq e qartë sa që në mënyrë të pashmangshme do të tërheqë vëmendjen e besimtarëve që do ta pasojnë atë. Ndërkohë, armiqtë e tij do të vënë re gjithashtu natyrën e jashtëzakonshme të kësaj situate. Mirëpo, ata do të dështojnë të kuptojnë se ky është udhëzim i qartë i Allahut. Se përparimi i tij gjithmonë sjellë të mira do të mbetet një misterie për ta. Kjo thjeshtë për shkak se qëllimi i tyre kryesor në jetë është të mposhtin këtë person të shquar

të cilin ata e shohin si “një qenie të zakonshme njerëzore sikur ata vet.” Mirëpo, sikurse pohohet në vargun: “E Ne pastaj i shpëtojmë të dërguarit Tonë, edhe ata që besuan. Është detyrë e Jona t’i shpëtojmë besimtarët.” (Sura Junus: 103) Allahu do t’i zhvlerësojë të gjitha përpjekjet e tyre dhe do t’i ndihmojë të dërguarit të Tij. Komplotet apo luftërat e bëra kundër tij kurrë s’do të kenë sukses.

6. AI NUK DO TË KËRKOJË NDONJË SHPËRBLIM PËR SHËRBIMET E TIJ

Të gjithë profetët për të cilët bëhet fjalë në Kur’an shërbyen në udhën e Allahut duke mos kërkuar ndonjë shpërblim për këtë. I vetmi përfitim që ata kërkuan ishte kënaqësia e Allahut. Kurrfarë përfitimi të dynjasë, kurrfarë përfitimi nuk kërkuan ata prej askujt. Një prej vargjeve që e lartëson këtë virtyt të të Dërguarve është dhënë në vazhdim:

O popull im, unë për këtë nuk kërkoj prej jush ndonjë shpërblim. Shpërblimi im është vetëm prej Atij që më krijoi. A nuk po kuptoni? (Sura Hud: 51)

Ky virtyt i përbashkët për të gjithë të dërguarit do të jetë i dallueshëm edhe tek Isai (as). Në ardhjen e tij të dytë, ai do t’i thërras njerëzit nga mbarë bota në fenë e vërtetë të Allahut. Mirëpo, ai nuk do të synojë përfitime të dynjasë për këtë. Sikurse të gjithë të dërguarit e tjerë të përmendur në Kur’an, ai do të ndjekë kënaqësinë e Allahut duke dëshiruar që të shpërblehet prej Atij. Kjo veçori e vullnetit të tij do të bëjë që ai të fitoj nam në shoqëri. Prapseprap, duhet gjithashtu të kemi parasysh se, sikurse në të gjitha aspektet tjera, vetëm besimtarët do ta njohin dhe çmojnë këtë

veçori të tij. Veç kësaj, edhe pse armiqët e tij do ta njohin atë, është plotësisht e mundshme që ata do të mund të përhapin shpifje për të, që është përsëritje e asaj që përjetuan profetët tjerë në të kaluarën. Është më se e mundshme që këto shpifje mund të përmbajnë “se ai po përpiqet të ndjekë përfitim të vet personal.” Mirëpo, Allahu do të dëshmojë natyrën e pabazë të këtyre shpifjeve dhe do t'i ndihmojë atij, po në të njëjtën mënyrë në të cilën Ai udhëzon atë në gjitha veprat e tij.

7. AI DO TË JETË I NDIJSHËM DHE PËRLOT MËSHIRË NDAJ BESIMTARËVE

Një veti tjetër e veçantë për të dërguarit është natyra e tyre “e dhimbshme dhe e butë” ndaj besimtarëve. Duke qenë i butë dhe i mëshirshëm për besimtarët që i pasojnë ata, të gjithë të dërguarit u përpoqën të ngrisin moralin e besimtarëve për mirëqenien e tyre si në këtë botë ashtu edhe në botën tjetër. Vetia më e dallueshme e Isait (as) do të jetë mëshira e tij ndaj besimtarëve. Allahu na rrëfen për këtë veti me shembullin e të Dërguarit të Fundit Muhammedit (saas), por që është e përbashkët për të gjithë besimtarët, si në vazhdim:

Juve ju erdhi i dërguar nga mesi juaj. Atij i vie rëndë për vuajtjet tuaja, sepse është lakmues i rrugës së drejtë për ju, është i ndijshëm dhe i mëshirshëm për besimtarët. (Sura et-Tevbe: 128)

Isai (as) do të jetë gjithashtu “thellësisht i brengosur” për besimtarët që e rrethojnë atë. Ky singeritet i jashtëzakonshëm i rrënjosur në qenien e tij do të jetë një prej dëshmive konkrete se ai është Isai (as) i vërtetë.

PARAQITJA E MESIHËVE TË RREJSHËM PARALAJMËRON ARDHJEN E ISAIT (AS)

Besimtarët e vërtetë do ta njohin Isain (as) prej shenjave/ogurëve. Çdo veprim i tij do të jetë i mençur dhe i paimitueshëm; këto shenja do ta veçojnë atë prej njerëzve tjerë dhe ai do të njihet menjëherë pa pasur nevojë për çfarëdo dëshmie. Përpjekjet e mesihëve të rrejshëm që të dëshmojnë veten se ata janë ai është treguesi më i mirë i mashtrimit të tyre. Veprimet e Isait (as) do të përbëjnë dëshminë e identitetit të tij. Ai do t’u shkaktojë një humbje të tmerrshme lëvizjeve dhe sistemeve ateiste që përpiqen të përhapin mohimin e Allahut dhe të përhapin imoralitetin. Do të jetë lehtë për të që të ndalojë komplotet e mohuesve me frymëzimin e Allahut, të perhaps fenë e Allahut midis njerëzve dhe të anulojë përpjekjet e të pafeve. Me anë të mrekullive të tij ai do të dëshmojë se feja e Allahut është rruga e drejtë dhe se besimtarët do të mbisundojnë në mënyrë të pashmangshme. Në Kur’an Zoti jonë iu sjell lajmin e gëzuar besimtarëve:

Ata duan ta shuajnë dritën e Allahut me gojët e tyre, por Allahu e plotëson (e përhap) dritën e vet, edhe pse e urrejnë jobesimtarët. Ai (Allahu) është që e dërgoi të Dërguarin e Vet me udhëzim të

qartë dhe Fe të Vërtetë për ta bërë mbizotërues mbi të gjitha fetë, edhe pse idhujtarët e urrejnë. (Sure Saff: 8-9)

AI NUK DO TË KETË TË AFËRM, FAMILJE APO TË NJOHSHËM NË TOKË

Isai (as) do të mund të njihet për nga vetitë e përmendura në Kur'an. Mirëpo, do të ketë edhe faktorë të tjerë që do ta zbulojnë identitetin e tij. Padyshim, njëri prej tyre do të jetë fakti se ai nuk do të ketë të afërm, familje apo të njohshëm në tokë. Nuk do të ekzistojë asnjë njeri që do të ketë dijeni për tiparet e tij fizike, fytyrën e tij apo tingëllimën e zërit të tij. Me të vërtetë, askush nuk do ta njoh atë kur ai do të vie në tokë për të dytën herë. As edhe një person i vetëm nuk do të mund të dal dhe të thot: “E kam njohur një kohë të gjatë, e kam parë kur..., këta njerëz janë familja e tij dhe të afërmit e tij...” vetëm sepse njerëzit që e kishin njohur atë jetuan dhe vdiqën 2,000 vjet më parë. Nëna e tij Merjemja, Profeti Zekerija, dishepujt (pasuesit) që kaluan vite të tëra pranë tij, Çifutët e spikatur të asaj kohe dhe madje ata të cilët dëgjuan për shpalljet e Isait (as) janë të gjithë të vdekur. Pra, në ardhjen e tij të dytë në tokë askush s’do të ketë qenë dëshmitar i lindjes së tij, fëmijërisë, rinisë apo moshës madhore. Askush nuk do të dijë as edhe një fjalë të vetme për të.

Siç u shpjegua në pjesët e mëhershme të librit, Isai (as) erdh në jetë me urdhërin e Allahut, urdhërin “Bëhu!” Me kalimin e mijëvjeçarëve, është shumë e natyrshme që ai t’mos ketë të afërm në tokë. Allahu tërhekë një analogji (ngjashmëri) në mes të gjendjes së tij dhe të Ademit kur thot:

Vërtetë, çështja e Isait (të lindur pa baba) tek Allahu është sikurse çështja e Ademit. Ai e krijoi atë nga dheu, e pastaj atij i tha: “Bëhu!” dhe ai u bë. (Sura Ali Imran: 59)

Siç përmendet në këtë varg, Allahu urdhëroi “Bëhu!” Ademin dhe ai ashtu u krijua. Mënyra se si Isai (as) erdh në jetë për të parën herë gjithashtu ndodhi në të njëjtën mënyrë edhe pse ai kishte një nënë. Ademi nuk kishte prindër dhe as Isai (as) nuk do të ketë në ardhjen e tij të dytë. Qindra vite më vonë, ai do të jetë në tokë pa asnjë të afërm të njohur.

Një prej tipareve/veçorive më të rëndësishme që e dallojnë Isain (as) prej mesihëve të rrejshëm është se ai nuk do të ketë as nënë, as baba, as të afërm, as shokë apo të njohur në tokë. Kjo eliminon rrezikun e ‘Mesihut të rrejshëm’ që shfaqet kohë pas kohe. Kur Isai (as) të kthehet në tokë nuk do të ketë kurrfarë dyshimi në lidhje me identitetin e tij të vërtetë. Askush s’do të ketë ndonjë arsye të thot: “Ky person nuk mund të jetë Isai (as).” Kjo për arsye se Isai (as) do të jetë menjëherë i njohshëm me këtë veti të vetme, që mund ta bëj atë të dalloj nga çdo njeri në tokë, madje edhe nëse në të vërtetë asnjë njeri nuk do ta njoh besimin e tij. Gënjeshttrat e atyre që pretendojnë rrejshëm të jenë mesihu do të kuptohen me lehtësi. Është krejtësisht e palogjikshme për dikend që ka kaluar tërë fëmijërinë midis njerëzve, për fëmijërinë e të cilëve shumë tablo/shumëçka është ende e gjallë dhe për të cilët një numër i madh i njerëzve kanë ditur të pretendojnë të jenë Isai (as) prej se kanë qenë të ri fare.